

Inleiding

onderzoek is wetenschappelijk als methode voldoet aan wetenschappelijke kwaliteitscriteria

Wetenschappelijk onderzoek

naïeve def.: wetenschappelijk onderzoek is gebaseerd op directe waarneming (zintuiglijk) ve. objectieve realiteit

nuanceringen in actuele natuur- en menswetenschappen:

- empirische data > zintuigen (= ook indirecte observatie via meetinstrumenten, zelfrapportage van beleving of betekenis)
- intersubjectiviteit > objectiviteit (= je subjectieve benadering erkennen en beargumenteren, je keuzes openlijk aangeven en motiveren t.a.v. andere onderzoekers als 'peers')

Onderzoekscyclus

inductie: vertrekt van beperkte data (initiële intuïtie en aantal observaties) als basis voor algemene theorie

probleem: theorie blijft onzeker want één omgekeerde observatie is genoeg om theorie te weerleggen

deductie: vertrekt van algemene theorie waaruit toetsbare uitstraken worden afgeleid die je vervolgens toetst aan data

probleem: geen fenomenen kunnen onderzoeken als (nog) geen precieze hypothese geformuleerd

Stappen in de cyclus

1. vraagstelling en gezichtspunt:
 - onderzoeksvraag is vertrekpunt van elke onderzoekscyclus
 - vraagstelling impliceert gezichtspunt van de onderzoeker: veronderstellingen en verwachtingen

- kwaliteitscriteria? psychologisch onderzoek is niet helemaal objectief → subjectief gezichtspunt erkennen en beargumenteren van veronderstellingen en verwachtingen
2. onderzoeksopzet:
- welk onderzoeksopzet is meest geschikt om onderzoeksvraag te beantwoorden?
 - kwaliteitscriteria? elk onderzoeksopzet heeft voor- en nadelen → keuzes motiveren vanuit onderzoeksvraag
3. dataverzameling:
- draaiboek maken: wie, waar, wat en hoe?
 - kwaliteitscriteria? data verzamelen is keuzes maken → beschrijven hoe je tewerk gaat en werkwijze motiveren vanuit onderzoeksvraag
4. data-analyse en interpretatie:
- hoe verzamelde data/materiaal organiseren om antwoord te geven op onderzoeksvraag?
 - kwaliteitscriteria? data spreken niet voor zich → beschrijven hoe je tewerk gaat en motiveren van werkwijze vanuit onderzoeksvraag
5. beoordeling van bevindingen:
- onderzoekers maken veralgemeende gevolgtrekkingen o.b.v. beperkte bevindingen
 - zijn deze gevolgtrekkingen terecht of heeft onderzoeker het mis?
 - kwaliteitscriteria? wetenschappelijke kennis is onzeker → erkennen van beperkingen in data en weerlegging opzoeken

Kwantitatief onderzoek vs. kwalitatief onderzoek

- naïeve def.: kwantitatief onderzoek is werken met getallen, meten of tellen
- genuanceerde def.: kwantitatief onderzoek is onderzoeken door accuraat te meten, met erkenning van onzekerheid en met nadruk op toetsing (deductie)
- is dominant in psychologie

- kwalitatief onderzoek heeft betrekking op aard, waarde en eigenschappen van onderzochte verschijnsel
- doel is verkennen en inzichtelijk maken van een thema

kwantitatief	kwalitatief
DEDUCTIE	INDUCTIE
controle	context
gedrag	beleving
precisie	openheid
predictie of oorzakelijke verklaring	beschrijving van fenomenen
veralgemening	individueel perspectief

A. Inleiding tot kwalitatieve methoden

- kwalitatieve psychologie kwam laat tot stand:

- geschiedenis:
 - vroeger: positivisme = filosofie die zich enkel op waarneembare feiten baseert
 - 50s/60s: kwalitatieve methoden in sociologie
 - 1980: kwalitatieve methoden in psychologie
- vroeger nog maar weinig psychologen
- → vooral invloed van psychologische gebruiken (kwantificatie bij onderzoeken) dan filosofie die erachter zat

- in H1:

- beschrijving van essentiële kenmerken van kwalitatieve methoden in psychologie
- discussie over oorsprong van kwalitatieve psychologie (incl. statistisch denken)

H1: Wat is kwalitatief onderzoek in de psychologie en wat verbergt het? (waarom en wanneer?)

Wat is kwalitatief onderzoek?

moeilijk te definiëren, maar bestaat uit veel samenhangende bestanddelen → 5

hoofdkenmerken (Denzin & Lincoln):

- Kwalitatieve onderzoekers waarderen data die rijk zijn aan beschrijvende kenmerken
→ verkiezen dataverzamelmethode die gedetailleerde, beschrijvende informatie verschaffen (vb. diepgaande interviewmethoden, focusgroepen, gedetailleerde notities bij een veldexperiment)

Kwantitatieve onderzoekers verwerven meer beperkte en gestructureerde informatie van de deelnemers van hun onderzoek (vb. schalen of meerkeuzevragen)

- Kwalitatieve methoden benadrukken het individueel perspectief en de individualiteit van persoon (vb. diepgaande interviews en focusgroepen)

Kwantitatieve onderzoekers zullen zich focussen op de vergelijkingen tussen mensen op abstracte dimensie (vb. PH-dimensie)

- Kwalitatieve onderzoekers verwerpen positivistische benaderingen, hoewel kwalitatieve en kwantitatieve onderzoekers beiden steunen op het verzamelen van empirisch bewijs (aspect van positivisme (*key concept*))
Kwantitatieve onderzoekers hebben de neiging om hun standpunt te behouden dat de waarheid geweten kan worden, ondanks de problemen die gepaard gaan met het weten van de werkelijkheid.
De postpositivistische visie argumenteert dat, ongeacht of er werkelijk sprake is van een echte wereld, een onderzoeker zijn kennis over die werkelijkheid enkel bij benadering kan zijn en dat er verschillende versies van de realiteit zijn.
In kwalitatief onderzoek geloven relatief weinig onderzoekers dat het doel van onderzoek generaliseerbare kennis creëren is.
Kwantitatieve onderzoekers zijn geneigd om te generaliseren op basis van beperkte data.
- vb. postmoderne sensibiliteit: Kwalitatieve onderzoekers hebben meer de neiging om methoden te gebruiken die dicht bij de echte levenservaringen van mensen liggen.
Kwantitatieve onderzoekers zijn meestal tevreden met een zekere mate van kunstmatigheid (vb. studies in het labo)
Kwalitatieve onderzoekers hechten meer belang aan waarschijnlijkheid als een geheel en aan een zorgzame ethiek. Ze zitten vaker samen met de deelnemers en voelen zich persoonlijk verantwoordelijk voor hen. (vb. feministisch onderzoek)
- Kwalitatieve onderzoekers proberen rekening te houden met de druk van alledaagse dingen/ sociale wereld (vb. details opnemen over levens van deelnemers)
Kwantitatieve onderzoekers zien de karakteristieken van de alledaagse sociale wereld over het hoofd (kan wel invloed hebben op ervaringen van deelnemers)

key concept: positivisme

- *epistemologie = studie hoe we omgaan met kennis en de waarde van onze kennis*
- *Auguste Comte: drie fases voor proces van sociale evolutie:*
 - *theologische fase: kennis via referenties naar god en religie*
 - *metafysische fase: kennis via redeneren en in vraag stellen (mensenrechten)*
 - *wetenschappelijke fase: kennis via empirische wetenschap*

Brymann: andere kenmerken voor kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethoden:

kwantitatief	kwalitatief
hard en betrouwbaar	rijk en diep
sterk gestructureerd	relatief ongestructureerd
geen echte relatie tussen onderzoeker en deelnemer	wel relatie
onderzoeker als buitenstaander	binnenstaander
bevestigen van theoretische noties en concepten	opkomende theorieën en concepten
nomothetisch (groepen bestuderen)→	ideografisch (individueel bestuderen)
veralgemeningen	
sociale realiteit is statisch en extern t.o.v. individu	sociale realiteit is geconstrueerd door individu

Wetenschap als normale toepassing in kwalitatief en kwantitatief onderzoek

wetenschap (volgens Woolgar):

- objecten in natuurlijke wereld zijn objectief en echt, ze hebben een bestaan dat onafhankelijk is van mensen
- wetenschappelijke kennis wordt bepaald door karakter van fysische wereld
- gebruikt verschillende methoden en procedures om tot consensus te komen
- individualistische en cognitieve activiteit

maar Woolgar zegt dat wetenschappelijk proces deze kritische beoordeling niet overleefd heeft. Er is wel een alternatief argument dat wetenschap sociaal geconstrueerd is door mensen die:

- echte wereld nooit direct kunnen observeren
- een beeld van natuur willen krijgen via wetenschap
- weinig overeenkomst vertonen op vlak van methodes en procedures
- collectief en sociaal handelen als geheel van wetenschappers

Hammersley ziet typische onderzoeker als betrokken in zowel kwantitatief als kwalitatief onderzoek, die een rationele keuze maakt tussen beide naargelang de onderzoekstaak. Veel onderzoek kan niet makkelijk onderscheiden worden als kwantitatief of kwalitatief, vaak combinatie van beide qua dataverzamelmethode (niet voor data-analysemethoden!).

Kuhn: Wetenschap evolueert niet stapsgewijs door opeenstapeling van kennis, maar het proces houdt revolutionaire veranderingen in over een bepaald onderwerp. Een paradigmawissel geeft aan wanneer een bepaalde visie over de wereld onhoudbaar wordt en vervangen wordt door iets radicaal anders.

vb. behaviorisme → cognitivisme

Ontstaan van moderne psychologie: introspectionisme

1876: James richt laboratorium op om fysiologische psychologie als te doceren (Harvard)

1879: Wundt richt laboratorium op voor onderzoek te voeren (Duitsland)

- introspectionisme (Wundt): psychologische kennis via “in jezelf kijken” naar eigen bewuste sensaties, percepties, gedachten,... → eerste wetenschappelijke psychologie
- doel: identificatie van elementen van de geest/ziel en de betrekkingen tussen deze elementen
methode: denken “inwaarts keren” zodat onderzoeker zijn eigen ervaringen kan onderzoeken (interne zelfobservatie)
- Titchener: structuralisme als nieuwe naam zodra men de structuur van het menselijk denken ging bestuderen
- veel kritiek van behaviorisme (dat dan ook volgende dominante stroming wordt) op de producten van die getrainde observaties
- kenmerken (~ kwalitatief onderzoek)
 - controle en vervangbaarheid waren deel van het intellectuele arsenaal van introspectionisme
 - onpartijdigheid: onderzoeker mag onderzoek niet benaderen met vooraf gevormde ideeën of verwachtingen van wat ze denken te vinden
 - aandacht: onderzoeker mag niet speculeren over onderzoeksactiviteit en waarom het onderzoek wordt gedaan gedurende introspectiefase

Belangrijk onderscheid tussen introspectionisme en fenomenologie, dat belangrijke invloed heeft gehad op kwalitatief onderzoek door interpretatieve fenomenologische analyse.

Fenomenologie (Husserl) is geen onderdeel van introspectionisme maar een reactie erop. Fenomenologie kan je als “extrospectief” beschouwen omdat het fenomenen bekijkt als objecten van perceptuele acties. Ze kijken naar ervaringen, niet naar de opslagplaats van gemengde sensaties in psyche.

Logisch positivisme, behaviorisme en psychologie

Logisch positivisme (20s-30s):

- had grote impact op behaviorisme in termen van wat wetenschap was
- afhankelijkheid aan empirie
- gebruik van logische deducties van mathematica en andere concepten
- operationele definities doen hun intrede (operationalisme = idee dat wetenschappelijke concepten gedefinieerd worden door de processen die gebruikt worden om ze te meten)
- kennis kwam van directe observaties gebaseerd op ervaring en van de toepassing van logisch redeneren
- gaf psychologie (via zijn beïnvloeding van behaviorisme) het principe van verificatie = ideeën zijn alleen betekenisvol als de mate van empirisch onderzoek toelaat om ze te testen om te zien of ze geldig blijven of verworpen moeten worden
- lijkt in aantal aspecten op kwalitatief onderzoek (vb. “de taal waardoor men met de wereld spreekt” → discourse analyse), maar ze schreven niet over de mogelijkheid tot kwalitatieve psychologie (Carnap is uitzondering)

Behaviorisme (20s-60s)

- deel van natuurlijke wetenschap
- objectieve, experimentele methode voor predictie en controle van gedrag
- psychologie zou herleidbaar zijn tot fysiologie of wetenschap (volgens Watson)
- radicaal behaviorisme (Skinner) kan gezien worden als samenvatting van logisch positivisme

Karakteristieken van wetenschap volgens logisch positivisme en dus ook behaviorisme:

- cumulatief proces
- reduceerbaar tot enkele wetenschap over echte wereld
- onafhankelijk van de karakteristieken van onderzoeker

Kwantitatieve dominantie van overheersende psychologie

Moeilijk om te zeggen wanneer kwalitatief onderzoek voorkwam in de psychologie.

Kwantitatieve benaderingen streefden ernaar dominant te zijn over hoe psychologie uitgevoerd zou moeten worden (*key concept*). Maar de kwalitatieve idee kwam soms ook al wel voor. Het kwantitatieve “imperative” zegt dat een wetenschappelijke studie van iets

inhoudt dat dat ding gemeten wordt. Het idee dat wiskunde onderliggend is aan alle ervaringen, vindt zijn oorsprong in de tijd van Pythagoras en werd ook toegepast op psychologie (vandaar alleen kwantitatief onderzoek).

key concept: sociaal constructionisme

- *kennis wordt bekomen door sociale processen/interacties tussen personen (belang van taal)*
- *historische en culturele specificiteit van taal: hoe we denken over de wereld verschilt per cultuur en per tijd*
- *kritische positie van kennis die zonder nadenken wordt aangenomen: hoe mensen de wereld percipiëren, komt niet overeen met de realiteit*
- *kennis en sociale actie zijn geïntegreerd: de verschillende constructies die we hebben over de wereld hebben hun implicaties voor verschillende soorten van sociale actie*
- *twee types van focus voor onderzoeksstijl:*
 - *micro-sociaal of licht sociaal constructionisme (interactioneel gefocust): wereld die waargenomen wordt door mensen wordt gecreëerd of geconstrueerd door alledaagse sociale interacties (vb. conversaties)*
 - *macro-sociaal of donker sociaal constructionisme (maatschappelijk gefocust): sociale kracht staat centraal en is een cruciaal aspect van wat geconstrueerd wordt door 'discourse' (vb. instituties, sociale structuren)*
- *sociaal constructionisme – kwantitatieve benadering:*
 - *realisme – relativisme: kwantitatieve assumptie dat er een fysische realiteit is die bekeken kan worden door onderzoek - de sociaal constructionistische visie dat er meerdere, verschillende perspectieven zijn over de realiteit (die verschillen van de realiteit)*
 - *'agency' – determinisme: kwantitatieve assumptie dat menselijk gedrag bepaald wordt door externe krachten – sociaal constructionistische visie dat mensen hun eigen acties bepalen*

Statistiek en kwantitatieve ethos in de psychologie

Statistiek speelde belangrijke rol bij vorming van moderne psychologie. De meest fundamentele concepten in psychologie vinden vaak hun oorsprong in statistiek (vb. variabelen, invloed van factoranalyse op intelligentie- en PH-onderzoek,...). Typische psychologen zijn niet de invoerders van statistiek maar de gebruikers ervan.

kwantificatie – statistiek:

- kwantificatie in psychologie: idee dat psychologische systemen fundamenteel wiskundig van aard zijn
- statistiek: is op dat idee voortgebouwd; desondanks is statistiek geen reden voor dat principe

→ psychologie was eerst kwantitatieve discipline, voordat ze een statistische werd

B. Methoden van dataverzameling

kwalitatieve data: nieuwe data verkregen door kwalitatieve onderzoeksmethoden (vb. interview, focusgroep, etnografie) en bestaande data verkregen door andere bronnen (vb. internet, media of opnames van therapeutische interviews)

→ geschikt voor kwalitatieve data-analyse

meest gebruikte en meest traditionele dataverzamelingsmethoden:

- H3: kwalitatieve interviews
- H4: focusgroep interviews
- H5: participantenobservatie/etnografie

→ vragen elk bepaalde interpersoonlijke vaardigheden en professionele vaardigheden van een goed kwalitatief onderzoeker

datacollectie moet gezien worden als proces van reeks van activiteiten voor en na de datacollectie

H11: Ontwerp van vragenlijsten

grootste voordelen:

- schijnbare eenvoud
- veelzijdigheid
- niet duur

Welke informatie wil je?

- hypothese genereren
 - wat als-vragen
 - doel: te weten komen hoe mensen over bepaalde kwesties denken → ruwe schets van hoe bepaalde antwoorden zijn
 - soms doel: onderliggende dimensies of vermeende analytische procedures die antwoorden beïnvloeden?
- ontwikkelen en valideren van test
 - set van items wordt getest als potentiële schaal om een psychologisch construct te meten (vb. depressie)

- doel: antwoorden verzamelen op items zodat verschillende psychometrische procedures gebruikt kunnen worden om betrouwbaarheid en validiteit te testen
- populatie parameter schatting
 - als reeks metingen bestaat, kunnen vragenlijsten gebruikt worden om populatescores hierop te testen
 - deze kunnen dan vergeleken worden met normen, antwoorden van andere groepen,...
- hypothese en model testen
 - als metingen van hoofdconstructen al bestaan, dan kunnen vragenlijsten gebruikt worden om hypothese te testen

Open vs. gesloten antwoordvorm

open vragen: respondent wordt gevraagd antwoord op vraag neer te schrijven (elke mogelijke antwoordvorm) → moeilijk te analyseren (geen numerische en statistische analyse mogelijk)

gesloten vragen: onderzoeker moet redelijk idee hebben van mogelijke antwoorden op de items → voordelen:

- verduidelijking van antwoordmogelijkheden voor respondent
- geen dubbelzinnige antwoorden mogelijk
- personen voelen zich niet gedwongen meer antwoorden te geven (soms geval bij open vragen)
- minder coderingsfouten: treden op wanneer onderzoeker een antwoord op open vraag verkeerd interpreteert
- snel, aantrekkelijker om in te vullen als onder tijdsdruk

→ nadelen:

- kunnen artificieel gedwongen keuzes creëren
- onverwachte antwoorden zijn niet mogelijk
- problemen i.v.m. meerdere betekenissen van woord (vb. 'tea') → veronderstelling dat mensen items en antwoordmogelijkheden hetzelfde zien als iedereen en onderzoeker
- andere effecten met vooroordelen (zie later)

→ items en antwoordmogelijkheden kiezen zodat respondenten ze (niet dubbelzinnig) verstaan → uitzoeken wat ze denken over vragen en wat ze zouden antwoorden (vb. via focusgroepen, interviews)

Algemene antwoordvormen

- categorische antwoorden: items waarbij respondenten meer dan één antwoord kunnen aanduiden (= ‘multiple-response items’) (vb. Welk fruit at je deze week? appels, peren, bananen,...)
- ‘rating scale’: respondent wordt gevraagd één van de antwoordmogelijkheden aan te duiden (vb. helemaal akkoord, akkoord, geen mening, niet akkoord, helemaal niet akkoord)
- ‘ranking scales’: cijfers plaatsen naast items van bvb. meest belangrijk tot minst belangrijk

‘ik weet het niet’ of ‘geen mening’ als antwoordmogelijkheid

- o voordeel: non-attitude probleem vermijden: antwoord verzinnen zodat niet stom overkomen tegenover onderzoeker (probleem dat antwoord dan geen betekenis heeft)
→ meer kwaliteit en minder ruis in data
- o reactie hierop: veel respondenten duiden ‘geen mening’ aan terwijl ze wel mening hebben (‘satisficing response strategy’) omdat te weinig gemotiveerd, tijdsdruk, moeheid,... → ‘geen mening’ maakt data niet beter qua kwaliteit

Algemene verwoordingproblemen

- o vage/dubbelzinnige terminologie: dan niet zeker zijn van wat antwoorden betekenen
- o technische terminologie: zorgen dat respondenten technische termen wel verstaan
- o hypothetische vragen (“wat zou je doen als...?”): antwoord is afhankelijk ofdat respondent dit als mogelijk/acceptabel beschouwd voor in toekomst
- o leidende/suggestieve vragen: in vraag zit verwachte antwoord al verwerkt, je wordt “aangemoedigd” om in te stemmen (vb. “Ga je akkoord met Obama’s beslissing?”)
- o waardeoordelen: items mogen geen impliciete waardeoordelen bevatten want dan niet eigen visie geven (~suggestieve vraag)
- o contexteffecten: subtielere effecten in antwoorden die afhankelijk zijn van stijl van rest van de vragen (vb. “Hoeveel bier gedronken?” in studentenvragenlijst of doktersvragenlijst)
 - volgorde van vragen kan invloed hebben op antwoord (vb. vragen naar opinie over abortus)
- o dubbele (‘dubble-barrelled’) vragen: meerdere vragen in één scheppen onduidelijkheid over antwoord (“goed en effectieve training?” ja → goed/leuk of effectief of beiden?)
- o verborgen veronderstellingen: vb. “Wanneer ben je gestopt je vrouw te slagen?” → veronderstelling dat je je vrouw sloeg

- sociale wenselijkheid: mensen willen zich in positief licht stellen bij beantwoorden van vragenlijst
 - ook soms met woordkeuze: ‘not to allow’ wordt meer aangeduid dan ‘forbit’ als zelfde vragenlijst → tweede heeft onaangename, autoritaire toon
 - terugvertaling: vragenlijst vertalen naar “doeltaal” en terug later vertalen in origineel om te checken of nog steeds zelfde betekenis
 - in sommige culturen ‘acquiescence bias’/vooringenomenheid om in te stemmen: neiging ‘ja’ of ‘akkoord’ antwoorden
- gevoelige onderwerpen: voorzichtig zijn met veronderstelling dat alle respondenten vragenlijst acceptabel vinden → beledigend, aanstootgevend

Types van informatie verkregen door vragenlijsten

- achtergrond en demografische data (gevoelig voor sommigen):
 - leeftijd: hoe accuraat moet leeftijd geweten zijn voor onderzoek?
 - biologisch geslacht: zelfde als hoe ze zich voelen? (open vraag: ongepaste/”grappige” antwoorden)
 - etniciteit en nationaliteit: duidelijk maken welke info je wilt en waarom
 - sociale klasse of socio-economische status: o.b.v. beroep, inkomen, studies,... bij vrouwen wiens sociale klasse/status?
 - inkomen: verzekeren dat gegevens niet worden doorgegeven aan andere instanties
- gedragsrapporten: accuraat geheugen nodig voor evenementen uit verleden te herinneren, maar ook bereidheid om deze te rapporteren aan onderzoeker (vb. overrapporteren en onderrapporteren van seksuele activiteiten bij verschillende groepen) → ‘bogus pipeline’: respondenten doen geloven dat er alternatieve manier voor onderzoeker is om hun gedrag te checken (vb. roken bij jongeren: speekseltest (te duur om echt te doen maar weten respondenten niet))
- attitudes en opinies: weinig overeenkomst in hoe best meten
 - statement presenteren en dan ‘rate scale’ (hoeveel akkoord of niet akkoord gaan) vb. Likert scale
 - gedwongen-keuze design: twee tegenovergestelde statements gegeven en respondent moet één kiezen

deze metingen geven aantal assumpties:

- mensen hebben attitudes over kwesties en hebben hier directe toegang naar

- deze attitudes kunnen adequaat gereflecteerd worden in ‘rating scales’ of gedwongen-keuze oordelen
 - door moeilijkheden qua meting → vaak meerdere vragen stellen over zelfde attitude → hoeveel ‘error’ op meting van attitude
- kennis: als niet kunnen controleren wie test invult (vb. internet, telefoon,...) dan misschien hulp van iemand anders ingeroepen bij moeilijke vragen zodat niet onwetend overkomen
 - intenties, verwachtingen en aspiraties: gepast tijdsbestek specificeren want zulke items in vage specificaties kunnen leiden tot vage antwoorden (vb. “Voor zover je kan zeggen, ga je reizen volgend jaar?” is beter dan “Verwacht je te reizen in de toekomst?”)

Bestaande schalen en metingen

Moet je verwoording van items aanpassen of ze laten zoals ze zijn (als fouten, zie boven)?

- dan is schaal niet meer gelijk aan origineel → scores tussen huidige studie en vorige studie(s) kunnen niet vergeleken worden
- slecht onderzoek als vragenlijst vragen of assumpties bevat die niet vertrouwd/gekend zijn voor respondenten → bevreemdend, items worden als onnozel/niet serieus gezien → schaal niet langer valide

Lay-out van vragenlijst

- motivatie van respondent: toelichtingen geven zodat hoofddoelstellingen van studie duidelijk zijn en waarom naleving van individu belangrijk is → gevoel geven dat antwoorden door jou verwerkt worden en ze met respect en vertrouwelijk behandeld worden (evt. anonimiteit verzekeren)
- feedback over studie voorzien, bedanken aan begin en op einde van onderzoek
- identificatiemiddelen om bepaalde vragenlijst te vinden: als problemen in data, dan via pc vinden aan welke vragenlijst probleem gekoppeld is
 - lengte: hangt af van onderwerp, methode van verspreiding (vb. post, face-to-face,...) en enthousiasme van respondenten
 - via proefprojecten (‘pilot work’) weten hoeveel tijd nodig voor vragenlijst
 - > 45 min. alleen als respondenten heel gemotiveerd

heel korte vragenlijsten (1-2 pag.) is aangenaam maar wordt misschien niet serieus genomen

- volgorde van vragen: steeds vaker demografische info op einde (want makkelijk te beantwoorden, goed want op einde moe/verveeld)
gevoelige vragen niet helemaal in begin
- dichtheid qua vragen: vragen niet te dicht op elkaar om zo minder pagina's te hebben want ook niet goed
- vragen die niet voor iedereen van toepassing zijn: als geen verschillende vragenlijsten kunnen voorzien, dan filtervragen ("als ja, dan volgende vraag overslaan")
- lettertype en grootte: duidelijk lettertype en groot genoeg; evt. instructies, filtervragen,... in andere kleur of lettertype
- grafieken, lijnen,... gebruiken in antwoordmogelijkheden: zorgen dat zeker duidelijk is (bij genummerde schalen etc.)

H3: Kwalitatief interview

Wat is een kwalitatief interview?

kwalitatief interviewen is een algemene kwalitatieve dataverzamelmethode maar toch is het niet een volledig gestandaardiseerde benadering

- bevat vragen en 'probes' die interviewer opstelt om de geïnterviewde aan te zetten om vrij te praten en dan vooral over het onderwerp dat de interviewer vooropstelt

doelstelling en context van onderzoeksinterview is niet hetzelfde als bvb. een journalistiek interview

- kwalitatieve onderzoeker is gebonden aan waarden en ethiek van onderzoek
- onderzoeker heeft verantwoordelijkheid om te helpen bij theorievorming a.d.h.v. die interviewdata
- heel flexibel in de data dat ze gebruiken

gestructureerd interview (vs. ongestructureerd)

- interviewer kijkt erop toe dat participanten de gevraagde kenmerken hebben om aan de selectievoorwaarden van hun studie te voldoen
- grote groepen kunnen geïnterviewd worden en snel (kan bevreemdend zijn voor participanten omdat ze hun positie niet goed kunnen weergeven)
- afstand tussen onderzoekers en onderwerp van onderzoek (vaak gehuurde assistenten die interview afnemen)
- beperkt aantal aan antwoordmogelijkheden (vb. multiple choice) → makkelijk ingeven van gegevens in computer voor analyse
- als infrastructuur (team van interviewers, mensen die data ingeven en verantwoordelijke onderzoekers), ontwerp van vragenlijst en algemeen onderzoeksopzet klaar zijn dan kan onderzoek uitgevoerd worden
- snel en makkelijk
- dimensies van verschillen tussen mensen vaststellen i.p.v. individu begrijpen

kwalitatief interview

- vragen veel tijd van betrokkenen en complexere planning en vinden van deelnemers

- semi-gestructureerd (in theorie bestaat ook ongestructureerd interview zonder enige voorbereide structuur)
- doel: uitgebreide en rijke data van participanten uit studie
- geïnterviewde praat het meeste (onderzoek stuurt en begeleidt geïnterviewde, vraagt naar meer info en komt tussen wanneer nodig)
- vaak geluidsrecorder
- interviewer: goed ontwikkelde luistervaardigheden, directe analytische vaardigheden, interpersoonlijke vaardigheden, ervaring en vaardigheid om vragen te stellen
- grote mate van controle op geïnterviewde (data direct kunnen controleren en structureren)

tabel p. 61 (vergelijking gestructureerd – kwalitatief interview)

De ontwikkeling van kwalitatief interview

Interview heeft lange geschiedenis: van Egyptenaren tot Grieken tot Jezus tot eerste journalistieke interviews...

Kvale: associatie tussen kwalitatief interview en belangrijkste bijdragen in psychologie

- Freud: uitgebreide therapeutische interviews, o.a. vrije associatie: praten over dingen die in gedachten komen zonder inhouden → doelstelling is om nieuwe persoonlijke inzichten te verwerven i.p.v. info verzamelen voor toekomstige analyse (vrij ongestructureerde vorm van kwalitatief interview)
- Piaget: interviewen van kinderen in natuurlijke setting en hen taakjes laten doen
- Dichter: motivationeel onderzoek → kwalitatief interview over motivatie van consument
→ opvallend dat allemaal uit Europa

factoren die invloed ontwikkeling van kwalitatief interview aangewakkerd hebben:

- technologische vooruitgang → kwalitatieve dataverzamelmethode mogelijk maken en vereenvoudigen
 - vb. mogelijkheid om lange interviews op te nemen (na WOII)

Hoe kwalitatieve interviews sturen?

- algemeen gezegd wordt het als belangrijk gezien dat onderzoekers zelf hun eigen kwalitatieve interviews uitvoeren, omdat het de “band” met details van data promoot

- kwalitatief interview moet verstaan worden als product van een speciale sociale situatie met zijn eigen kenmerkende eigenschappen die het onderscheid van andere sociale situaties
- cruciaal dat onderzoeker uitgebreide, rijke, dichte en gedetailleerde data gebruikt, ongeacht hun bron

nodig voor succesvol interview:

- training en ervaring van interviewer
- andere stappen van dataverzamelingsproces ook belangrijk, allemaal door onderzoeker (vb. participanten selecteren en “aanhouden”)

enkele dimensies waarin kwalitatief interview kan verschillen:

- traditioneel interview: duo van interviewer en geïnterviewde
kwalitatief: flexibeler hierover → vb. met andere familieleden, focusgroepen,...
- hoeft niet face-to-face: vb. telefooninterview, via internet
- voordelen in gebruik van zowel gestructureerde als vrij ongestructureerde vragen (vooral door onderzoekers die gemengde methodestrategie gebruiken) → vb. basisgegevens snel verzamelen en zo meer tijd voor gevoelens, ervaringen,...

Voorbereidende fase van het kwalitatief interview

1. conceptualisatie en ontwikkeling van onderzoek: belangrijk om duidelijkheid te hebben over doel(stellingen) van onderzoek zo vroeg mogelijk in onderzoeksproces
2. voorbereiding van ‘interview guide’: schematische omlijning van interview moet klaar zijn voor te beginnen aan belangrijkste dataverzamelingsfase → kan gewoon lijst zijn van onderwerpen of lijst van vragen (checklist voor tijdens en op einde van interview)
 - vragen of onderwerpen structureren
 - ook bij kwalitatief interview wenselijk om simpele basisinfo te verzamelen via directe en gestructureerde vragen (vb. leeftijd, geslacht,...)
 - ‘interview guide’ is niet een lijst van alle vragen of onderwerpen die duidelijk interessant zijn
3. passende steekproef voor kwalitatief interview: moeilijk om kwalitatief interview te doen met bepaalde individuen (vb. kinderen) maar aangepaste taal kan helpen
4. proefprogramma van interview (‘interview trailing’/‘piloting’): interviewstijl en – procedures van iemand uittesten → afhankelijk van aantal participanten:
 - aantal oefeninterviews: ervaring en problemen opsporen

- dataverzameling beginnen maar erkennen dat eerste interviews problemen kunnen hebben en procedure aangepast moet worden
- 5. inter-interview vergelijking: problemen in eerdere interviews vergelijken met latere interviews (nog steeds, waarom niet meer,...)
- 6. communicatie tussen interviewers: twee of meer verschillende interviewers gebruiken geeft problemen i.v.m. gelijkheid tussen interviews
- 7. steekproef aanwerven en selecteren: random steekproef gebeurt niet vaak bij kwalitatief interview, desondanks moet onderzoeker wel strategie ontwikkelen om passende soorten van participanten te vinden → lijsten van individu's of organisaties die kunnen helpen om gepaste mensen te vinden voor onderzoek (vb. dokters contacteren voor zieken, sneeuwbaaleffect, oproep in krant/ in zelfhulpgroepen, interpersoonlijke contacten,...)
- 8. management van participanten: frustrerende aspect van kwalitatief interview is mate waarin onderzoeker afhankelijk is van participant die op bepaalde plek op bepaald tijdstip moet zijn en blij geïnterviewd te worden → belangrijk om participanten te behouden:
 - bedankbrieven naar participanten sturen met ineens herinnering aan wanneer, waar,... onderzoek is
 - vriendelijk telefoontje dag voordien als herinnering en om te checken of geen problemen
 - achtergronddetails over onderzoek voorzien voor participant en overlopen van ethische regeling overlopen
- 9. voorbereiding/selectie van locatie van interview: langdurig interview dus beter niet op straat of aan deur, maar vb. onderzoekers werkplaats → moeilijkheden:
 - onderzoeker is afhankelijk van participant om naar daar te komen
 - vinden van passende stille en ongestoorde plaats
 - communicatieproblemen om collega's te verwittigen dat interview plaatsvindt (zij moeten geïnterviewde evt. begeleiden naar juiste plek)
 - sommige kantoren kunnen koud en steriel zijn om over gevoelig onderwerp te praten
 - kantoren vaak open gedurende dag maar moeilijk voor geïnterviewde door job
 ander alternatief is bij geïnterviewde thuis gaan:
 - geïnterviewde meer relax
 - te veel afleidingen (vb. kinderen, dieren, andere personen,...)

- moeilijker om opname apparatuur op te zetten, ook vb. kanarie op achtergrond die zingt → moeilijkere transcriptie

boxen: illustrative research study

vb. interviewen van zedendelinquenten over pornografie

vb. schrijnende 'onvrouwelijke' medische symptomen (PCOS: polycysteus-ovariumsyndroom)

Fase van het kwalitatief interview

Onderzoeker moet details van wat gezegd wordt in interview snel opnemen/absorberen

1. interview opnemen: cruciaal voor goede transcriptie te maken → belangrijkste aspecten om rekening mee te houden:
 - apparatuur testen in gelijkaardige situatie van onderzoek (recorder voor persoonlijke memo's is anders dan recorder voor interview)
 - kies recorder van beste kwaliteit
 - voordeel als kunnen vooruit- en achteruitspoelen
 - handig als geluid kunnen aanpassen gedurende interview (vb. horen was wordt opgenomen in koptelefoon en als niet goed dan aanpassing in recorder, microfoon,...)
 - voorkeur voor digitale recorders
 - zorg dat hele interview opgenomen kan worden
 - kwaliteit van microfoon is belangrijk, best een externe microfoon
 - probeer geïnterviewde dichtbij microfoon te plaatsen (belangrijkste dat wordt opgenomen)
 - extern geluid vermijden, directionele microfonen kunnen hierbij helpen
 - microfoon instellen/plaatsen zodat zo weinig mogelijk geluid van papieren,...
 - stereo opnames zijn meestal makkelijker voor transcriptie
 - video: maakt geïnterviewde vaak ongemakkelijk dus enkel gebruiken als nodig (vb. houding en blik van geïnterviewde is van belang)
2. oriëntatiefase van interview: interviewer praat meest aan begin in introductie:
 - introductie van zichzelf (onderzoeker)
 - doel van interview uitleggen en wat ze hopen te verkrijgen
 - aangeven hoelang ongeveer zal duren
 - ethische aspecten overlopen en zeggen dat geïnterviewde zich altijd kan terugtrekken uit interview en kan vragen dat info over hem gewist wordt

- mogelijkheid tot vragen geven voor interview begint
 - aanmoedigen dat geïnterviewde uitgebreid praat en antwoordt
 - uitleggen dat visies, percepties, antwoorden,... van geïnterviewde van belang zijn en dat tijd geen termen plakt op antwoorden
3. wat kwalitatieve onderzoekers doen tijdens interview:
- geen gedetailleerde notities nemen
 - normaal niet veel praten tijdens interview (vooral geïnterviewde)
 - geïnterviewde niet onderbreken tijdens praten
 - luisteren naar antwoorden op vragen en onderwerpen die hij aankaartte
 - tijdens luisteren actief een mentaal beeld opbouwen en begrijpen wat geïnterviewde zegt ('klopt dit met wat hij eerder in interview al zei?')
 - kwalitatieve interviewer moet stilte effectief kunnen gebruiken
 - vragen stellen: doel om geïnterviewde vrij en uitgebreid te laten praten over bepaald onderwerp → vragen verschillen van interview tot interview, naargelang waaraan participant nood heeft
4. interview tot conclusie brengen: bevrediging van onderzoeker en geïnterviewde is ook belangrijk criteria → beoordeling van ervaring van interview als deel van proces van conclusie maken (recorder nog laten draaien):
- interviewer checkt of alles behandeld is ('interview guide')
 - geïnterviewde kan aangeven of hij denkt dat andere punten die niet aan bod kwamen ook van belang kunnen zijn
 - interviewer bedankt geïnterviewde
 - debriefing fase waarin ervaring van interview voor geïnterviewde wordt overlopen:
 - geïnterviewde mag vragen stellen over onderzoek
 - checken of geïnterviewde nog akkoord gaat dat opnames deel zijn van onderzoek
 - namen en contacten voorzien van organisaties e.d. om om te gaan met onderwerpen uit interview die behandeling (vb. therapeutisch) vragen
 - feedback over inhoud van interview en interviewmethodes die gebruikt werden

key concept: kwaliteit van kwalitatief interview verzekeren → aantal indicators voor kwaliteit van interview

- *zijn vragen korter van antwoord van geïnterviewde?*
- *zijn antwoorden to the point en uitgebreid?*
- *volgt interviewer relevante delen van interview en zoekt hij verduidelijkingen voor wat gezegd wordt?*
- *is interview op zich compleet?*
- *zijn belangrijke delen van antwoorden samengevat en/of geïnterpreteerd door interviewer tijdens interview?*
- *bevestigt of checkt de interviewer zijn interpretaties met antwoorden tijdens interview?*
- *in interviewer op de hoogte van onderwerpen in interview?*
- *stelt interviewer vragen op duidelijke, simpele en rechtstreekse manier?*
- *creëert interviewer duidelijke structuur in interview en voorziet hij nuttige samenvattingen op gepaste momenten?*
- *is interview gevoelig voor wat geïnterviewde zegt?*
- *heeft interviewer zachte aanpak waardoor geïnterviewde kan antwoorden wanneer hij er klaar voor is en op eigen tempo?*
- *staat interviewer open voor wat geïnterviewde zegt?*
- *onthoudt interviewer wat voorheen gezegd is?*
- *is interviewer bereid kritisch te zijn of vragen te stellen bij wat gezegd is?*
- *toont interviewer dat hij het interview probeert te sturen in richting waardoor het relevant is voor doel van onderzoek? (duidelijk weten waarover onderzoek gaat)*

Wat gebeurt er na het kwalitatieve interview?

aantal post-interview overwegingen:

- steun voor interviewer: soms gevoelig en zelfs schrijnend materiaal → vertrouwenspersoon waarmee ze over ervaringen van interviews praten (vb. samen onderzoek voeren, gelijkaardige onderzoeken gedaan,...)
- data bescherming en management: vb. veilig bewaren van opnames
- data transcriptie: zie H6

Hoe het kwalitatief interview analyseren?

Keuze van analytische methode van kwalitatief interview hangt ervan af of zulke data natuurlijke conversaties zijn of niet (conversatie analyse of discourse analyse)? Visies lopen uiteen of onderzoeksinterviews gezien kunnen worden als natuurlijke conversatie data.

Seale maakt onderscheid tussen:

- interviewdata gebruiken als onderzoeksonderwerp
- interviewdata gebruiken als bron voor info te verwerven over leven van geïnterviewde buiten interviewcontext

analytische procedures voor analyse van data van interview

- ‘grounded theory’: wat algemene manier van kwalitatieve data analyse die bvb. niet vasthangt aan interesse in taal in actie (conversatie analyse, discourse analyse)
- thematische analyse (H7): zoekt dominante thema’s die aan basis liggen van inhoud van conversatie
- interpretatieve fenomenologische analyse: concentreert zich op hoe individu’s bepaalde fenomenen (vb. gezondheid) ervaren
- narratieve analyse: gepast als interviews een levenshistorische/narratieve vorm aannemen
- soms geen formele methode van data analyse noodzakelijk als onderzoeker interview gebruikt om basisinfo te verkrijgen voordat meer gefocuste onderzoeksstudie begint

Wanneer kwalitatieve interviews gebruiken?

kwalitatief interview = mogelijke methode om gegevens te verzamelen voor een reeks soorten van kwalitatief onderzoek

Kwalitatief interview versus natuurlijk gesprek

- Een kwalitatief onderzoek kan niet opgevat worden als een natuurlijk gesprek. Een onderzoeker wiens doel het is om analyses te maken van spontane conversaties, kan dus geen gebruik maken van kwalitatieve interviews
- Onderscheid is zeer belangrijk, verschillende analysemethodes vereist
- Voorbeelden natuurlijk gesprek: sollicitatiegesprek, discussie tussen dokter en patiënt...

Kwalitatief interview

- McAdams’ methode wordt vaak gebruikt voor een beschrijvende analyse, maar ook andere methoden mogen gebruikt worden, zolang ze beschikbare informatie opleveren

- Men moet kritisch staan tegenover uitspraken van mensen in verband met betrouwbaarheid en kadrering in de sociale realiteit
- levert geen info op over het discussiëren van groepen individuen (wel bij focusgroepen)
- duur wat betreft tijd en middelen
- geen grote steekproeven: doel is interpretatie en niet de kwantitatieve aspecten van de populatie. Als het onderzoek berekeningen vereist, is een kwalitatief interview onproductief

Verschillende vormen van een kwalitatief interview

- one-to-one, face-to-face situatie: interviewer en geïnterviewde
- 2 of meer interviewers of geïnterviewden: elke actor heeft hierin een eigen dynamiek en persoonlijke vereisten in verband met ethiek (vb. interview met delinquent → meer personen voor veiligheid)
- telefoongesprek, via internet:
 - Voordeel: geen directe confrontatie, meer op gemak...
 - Nadeel: onpersoonlijkheid kan invloed hebben op onderzoek

Evaluatie van kwalitatief interview

Ideale omstandigheden voor kwalitatief interview als geïnteresseerd in ervaringen, gedachten, levensgeschiedenis en gevoelens van individu

keuze van methode voor gegevensverzameling

- een kwalitatief interview is voorkeursmethode voor een interpretatieve fenomenologische analyse omwille van capaciteit om gedetailleerde beschrijvingen van ervaringen te kunnen geven
- een kwalitatief interview is niet voorkeursmethode voor een gespreksanalyse omdat ze niet te vergelijken zijn met gewone gesprekken tussen mensen
- keuze van de methode hangt af van onderzoeksvraag

methoden in context plaatsen

- subjectiviteit van kwalitatief interview is voordeel (i.p.v. probleem)
 - mogelijk om verschillende standpunten van verschillende deelnemers te verkennen

- mogelijk om manieren waarop verschillende deelnemers over een onderwerp spreken te onderzoeken
- subjectiviteitsprobleem: onderzoeker kan onderzoeksgegevens eerder beschouwen als realiteit dan als standpunten over realiteit
→ interviews gaan over wat deelnemers zeggen dat ze denken en doen, eerder dan over wat ze daadwerkelijk denken en doen
- voordelen ten opzichte van focusgroepen
 - substantiële controle over verzamelde gegevens
 - meer tijd om te wijden aan individu
 - leveren andere gegevens op (niet per se beter, afhankelijk van onderzoek)
- kwalitatief interview is zeer flexibel en niet beperkt door conventionele structuur
- interviews kunnen gecombineerd worden met andere vormen van kwalitatief onderzoek
- een kwalitatief interview kan op verschillende manieren gebruikt worden voor onderzoek (vb. als verkenningsfase) → maar niet enkel als info-verzamelingstechniek als voorbereiding om “betere” techniek, nee want kan data voorzien die nuttig is op zichzelf voor onderzoek

Hoofdpunten

- Kwalitatieve interviews zijn basis van alle kwalitatieve onderzoeken. Het levert uitgebreide en gedetailleerde informatie op. Maar voor sommige onderzoeken levert het niet altijd de benodigde gegevens op, men moet dus altijd afwegen of men wel de juiste methode gebruikt.
- Er gaat altijd een voorbereidende fase vooraf aan het interview, daarna komt het eigenlijke interview en als laatste de analyse ervan. Als één van deze fases niet voldoende uitgewerkt is, dreigen de gegevens beïnvloed te zijn op één of andere manier.
- Er moet een duidelijk onderscheid behouden worden tussen de kwaliteit van een interview en zijn bruikbaarheid voor een bepaald onderzoek.
- Er zijn verschillende methoden mogelijk om het interview te analyseren. De onderzoeker moet de methode uitkiezen die het best overeenkomt met de eigenlijke data van het onderzoek. Elke methode van analyseren levert immers een andere analyse op volgens de theoretische basis van de methode.

H4: Focusgroepen

focusgroep = soort collectief interview, o.l.v. onderzoeker (moderator) waarbij groepsdiscussies over een bepaald onderwerp rijke data genereren

- kunnen gebruikt worden als voorloper van echte onderzoek (om data te verzamelen) of als evaluatie bij het einde van onderzoek
- bestaan uit de onderzoeker (moderator) en ongeveer 6 tot 10 groepsleden, vaak ongeveer 4 focusgroepen die elk ander perspectief van onderwerp bespreken
- meestal gedurende 1,5 à 2 uur
- onderzoekers (moderators) of groepsleiders moeten goede sociale vaardigheden hebben om ervoor te zorgen dat gesprek niet gedomineerd wordt door enkele individuen
- er kunnen verschillende kwalitatieve methodes gebruikt worden voor analyse van gesprek
- vaak verschillende focusgroepen (verschillende categorieën van mensen) vergelijken over bepaald onderwerp

Wat zijn focusgroepen?

belangrijkste kenmerken:

- georganiseerde discussie
- groepsactiviteit
- sociaal gebeuren
- interactie

focusgroepen vs. normaal interview:

- interviewer wordt bij focusgroep moderator genoemd
- er kan meer dan één moderator zijn
- gemiddeld 6-10 deelnemers (niet teveel want overweldigend en ook niet te weinig want dat geen goede discussie mogelijk)
- moderator heeft aanzienlijke invloed maar vooral groep en interactie in groep die invloed heeft op gesprek (i.t.t. interview waar interviewer meeste controle heeft)
- genereren andere soorten data dus kunnen niet beschouwd worden als alternatieven

focusgroepen kunnen op minstens 3 verschillende manieren gebruikt worden:

- als vroege fase van onderzoek om belangrijke kwesties te identificeren
- als datagenererende machine over een onderwerp dat op zichzelf onderzocht wordt
- als evaluatie van bevindingen van onderzoek, bekeken door de ogen van de mensen over wie het onderzoek gaat

Ontwikkeling van focusgroepen

Merton: gefocust interview (focusgroep) als methode om publieke reacties op oorlogspropaganda (WOII) te begrijpen

basisaspecten vroeger (i.t.t. nu):

- specifieke dingen om op te focussen (vb. pamfletten, radioprogramma's, films,...)
- 10-12 deelnemers
- homogeniteit binnen groep was belangrijk voor goede groepsdynamiek
- aandacht aan ruimtelijke invulling (~ klas maar dan in cirkel)

40s: hoge verwachtingen van focusgroepen (maar verdwijnt toch tijd uit het zicht) (eerst enkel voor marktonderzoek, later in psychologie)

70s: herontdekt als verkenningsmethode

80s: goede naam verworven

Hoe focusgroepen leiden?

werk van onderzoeker kan verdeeld worden in aantal componenten:

- planning
- participanten verwerven
- focusgroep uitvoeren
- analyse van focusgroepdata

3 verschillende toepassingen van focusgroepen:

- verkennend: info op zoek naar basiskennis en ideeën in nieuw veld (waar nog niet veel onderzoek is gebeurd)
- klinisch: begrijpen waarom mensen doen wat ze doen (toegankelijk voor getrainde analist of expert)
- fenomenologisch: dingen begrijpen vanuit standpunt van andere groepen in samenleving (onderzoeker leert hoe verschillende soorten mensen denken over iets)

1. plannen van studie: er moet duidelijkheid zijn over:
 - probleemstelling/onderzoeksvraag die onderzoek wil oplossen
 - factoren die leiden tot uitvoeren van studie
 - specifiek doel van studie
 - types van info die men hoopt te verkrijgen
 - welke types info het belangrijkste zijn voor dataverzameling
 - wie de info/data wilt van de studie
 - wat gedaan zal worden met info
2. keuze van participanten optimaliseren: vuistregel is dat waarschijnlijk verschillende types van groepsleden en hoe meer moeite in hun opname, hoe beter → deelnemen voor vergoeding/beloning?
 - waarom zijn mensen bereid deel te nemen aan je studie?
 - zoek goede motivatie (wel rekening houden met ethische aspecten)
 - minstens 2 weken op voorhand mensen contacteren → in agenda plaatsen
 - als akkoord voor deelname dan bedankbrief
 - dag (voordien) van onderzoek telefoontje of er niks is tussengekomen (herinnering)
 - maak het makkelijk voor mensen om deel te nemen (wanneer, waar,...)
 - kijk wie best mensen inviteert om deel te nemen (vb. persoonlijke contacten, onderzoeker zelf,...)

→ hoe mensen vinden die aan gewenste voorwaarden voldoen?

 - iemand die toegang heeft tot bepaald soort mensen? (vb. kankerorganisatie)
 - kan organisatie helpen bij vinden van goede groep?
 - sneeuwbal effect?

belangrijk in deze fase om stil te staan bij wat je tegen participanten zegt over focusgroep voordat de groep elkaar ontmoet
3. groepstructuren optimaliseren: alle groepsleden moeten betrokken worden in gesprek (taak van moderator) → 2 factoren helpen hierbij:
 - te homogeen wordt te beperkte visie, maar ook limiet op heterogeniteit
 - vermijden dat grote verschillen in kennis, status,... (geen superieure groep die voortouw neemt)

verschillende ontwerpen:

- ‘single-category design’: geen variëteit qua verschillende categorieën van groepen (dat 3-4 focusgroepen uitvoeren)
 - ‘multiple-category design’: focusgroepen verdeeld in aantal bepaalde types van deelnemers (vb. kankerpatiënten, mensen die kanker overleefden, verzorgers van kankerpatiënten)
 - ‘double-layered design’: groepen kunnen verdeeld worden in twee dimensies (vb. leeftijd en kanker hebben/kanker overleefd) waardoor er 4 groepen ontstaan (vb. oude zieken, oude overlevenden, jonge zieken, jonge overlevenden)
 - ‘broad-involvement design’: soms veel verschillende groepen in onderzoek die relevante stem kunnen hebben (vb. over burenruzies: mensen met lastige burens, politie, gerecht, mensen die hiervoor veroordeeld zijn geweest,...)
4. plannen hoeveel focusgroepen: vuistregel is 3-4 groepen behandelen voor elke groepscategorie, ofwel totdat er geen nieuwe info meer verkregen wordt
5. plannen welke vragen gesteld zullen worden:
- wat zijn kenmerken van goede vraag?
 - hoe worden vragen best georganiseerd of opgevolgd tijdens focusgroep?
 - openingsvragen
 - introductievragen
 - overgangsvragen
 - hoofdvragen
 - eindvragen
- ook nog andere opvolgingsregels:
- algemene vragen voor specifieke
 - eerst vragen over positieve dingen, daarna negatieve
6. dingen die moderator doet:
- geeft geen persoonlijke meningen en komt niet veroordelend over
 - in begin: doel van sessie uitleggen en verklaren
 - zorgen dat participanten relax en comfortabel zijn in situatie
 - duidelijke vragen stellen voor discussie
 - discussie controleren door extra vragen te stellen
 - zorgen dat iedereen deelneemt en niet iemand domineert
 - verschillende standpunten benadrukken
 - stoppen dat afdwalen van onderwerp

- opnemen en notities nemen (evt. hulp van assistent)

boxen: illustrative research study

vb. beleven van vrouwelijkheid (blank vs. zwart)

- *moeders*
- *partners*
- *werkende mensen*
- *mate van flexibiliteit in werk, ouderschap, ...*
- *geaardheid en ervaring met seksuele intimidatie*
- *seksuele mishandeling*

vb. gebruik van focusgroepen: hoe moedigt moderator informaliteit in groep aan?

- *interactie uitleggen als praten i.p.v. iets formeel*
- *niet te gepland overkomen*
- *meer huislijke dan kantoor sfeer in ruimte*
- *zeggen dat op zoek naar buikgevoelens, niet per se rationele verklaringen*
- *praten zoals in gewone leven (vb. 'oh', lachen, ...)*

Hoe data van focusgroepen analyseren? niet kennen

Wanneer focusgroepen gebruiken?

- focusgroep is middel om data die moeilijk te verkrijgen is (met andere dataverzamelmethode) te vinden → opinies, geloven, gevoelens en ervaringen (anders dan in interviews) van mensen + reacties van groep hierop
- kan op verschillende manieren gebruikt worden: vb. verkenningsfase

Evaluatie van focusgroepen

- Voorzichtig zijn als focusgroepen zien als manieren om sociale realiteit en zelfs real-life sociale interactie te begrijpen omwille van hun graad van onnatuurlijkheid.
- Een focusgroep leiden vraagt goede interpersoonlijke vaardigheden, het goed begrijpen van de onderzoeksvraag en bekwaamheid om te focussen op wat onderzoek nodig heeft in context van focusgroep.
- Bepaalde ethische onderwerpen die van belang zijn bij focusgroepen maar niet bij andere dataverzamelmethode: geen anonimiteit en vertrouwelijkheid kunnen verzekeren voor dingen die in open omgeving worden gezegd.

- Marktonderzoek met focusgroepen was gebaseerd op theoretische (interpretatieve) structuren die niet gedeeld worden met academische kwalitatieve onderzoekers. In het bijzonder, de stijging van focusgroepen methodologie in marktonderzoek was parallel met stijging in psychodynamische (psychoanalytische) theorieën over motivatie van consumenten. Academisch kwalitatief onderzoek toont maar weinig theoretische verband met psychoanalyse, eerder tegenovergestelde. Dit betekent dat geheel van marktonderzoeken met focusgroepen weinig verband hebben met analyse in de vorm van kwalitatieve data. Dus kwalitatieve onderzoekers kunnen het gevoel hebben dat kwalitatieve data analyse methodes (zoals grounded theory, thematische analyse, conversatie analyse en discourse analyse) de meer gepaste benaderingen zijn. Uiteraard opent dit veel variëteiten voor onderzoeksvragen die marktonderzoek met focusgroepen gewoonweg niet hoeven te bespreken.

H5: Etnografie/observatieonderzoek

‘participant observation’ = observatietechniek waarbij onderzoeker zichzelf uitgebreid verweekt/lid wordt in groep of gemeenschap

Het is een complexe onderzoeksmethode en eist 2 dingen van de onderzoeker. De intellectuele eisen omvatten: formuleren van onderzoeksvragen, of etnografie hier nuttig is, of welke kwesties aan bod komen tijdens observatie en schrijven van de veldnota's. De interpersoonlijke eisen zijn: welke rol de onderzoeker speelt, toegang tot de onderzoekscontext en goed gebruik van sleutelpersonen.

moeilijkheden: arbeids- en tijdsintensief, complexiteit van data en integratie van verschillende aspecten ervan, subjectiviteit

Wat is etnografie/observatieonderzoek?

observatie onderzoek verwijst naar twee dingen:

- specifieke methodologie waarbij onderzoeker van zeer dichtbij een groep of cultuur observeert en analyseert; belangrijk kenmerk is de betrokkenheid van onderzoeker voor lange tijd
- algemene methodologie of strategie om verschillende soorten data te verzamelen in een veldsetting (hier valt specifieke vorm dan onder)

Een ander concept is etnografie (= studie van culturen). Beide termen zijn ongeveer aan elkaar gelijk. Er is een grote overlap want observatieonderzoek wordt zelden op zichzelf gebruikt.

De benamingen kunnen gezien worden als een overkoepelende term over verschillende methodes. Observatieonderzoek varieert over verschillende dimensies:

- rol van observator in de setting: buitenstaander of groeps lid
- kennis over observatieproces van groepsleden: weten dat ze geobserveerd worden of niet (‘overt vs. covert observation’)
- uitleg over doel van studie: van volledige uitleg over onderzoek tot misleidende info
- duur: observatie van uur tot zelfs jaren
- focus: specifiek aspect van situatie of meer algemeen waarbij rijke data wordt verzameld door observatie van aantal aspecten van situatie

De deelnemer observator neemt zelf ook effectief deel aan activiteiten van de betrokken leden van gemeenschap. Er wordt verwacht grote betrokkenheid te tonen t.o.v. gemeenschap maar niet altijd zo hard nodig. Er ligt een grote focus op het perspectief van de leden. Een grote verscheidenheid wordt van de leden verwacht in hun rol, activiteiten etc. Deelnemer observatie is de tegengesteld aan bewaking ('surveillance') dat geen deelname vereist en mogelijk is door bvb. camera's.

Er zijn voorbeelden van onderzoekers die onwetende gemeenschappen observeren maar komt niet veel voor omwille van ethische redenen. Dit proces noemt onderdompeling ('immersion') en kan het volledig samenleven of meer gelimiteerde gelegenheid (werkdag) omvatten. Het laatste wordt vooral gedaan binnen eigen cultuur. Een deelnemer observator kan nooit gelijkgesteld worden aan ander lid van de gemeenschap (verschillende sociale achtergrond) maar komt wel dicht bij de ervaringen dan gewoon onderzoek. Hierdoor kan de onderzoeker begrijpen hoe de samenleving werkt.

Traditioneel wordt data verzameld a.d.h.v. veldnota's die zo snel mogelijk na gebeurtenissen worden opgeschreven, tijdens 'private time' weg van gemeenschap. Evt. gebruik maken van technologische hulpmiddelen (bandopname van observaties, video's en computer waardoor snelle analyse via computerprogramma's mogelijk is). De basis blijft veldnota's maar ook semigestructureerde interviews, groepsdiscussies, levensgeschiedenis van leden, persoonlijke documenten (foto's), relevante media berichtgeving en andere documentatie kunnen toegevoegd worden.

Deelnemerobservatie kan volledig beeld bieden waar onderzoek op gebaseerd kan worden. De kennis kan ook gebruikt worden om bvb. betere vragenlijsten op te stellen. M.a.w. de onderzoeker weet welke vragen hij nu moet stellen.

rol van observeerder kan variëren:

- volledige deelname: rol van volwaardig lid van groep opnemen zonder dat leden weten dat eigenlijk onderzoeker is
- volledige observatie: minimale persoonlijke betrokkenheid, geweten dat onderzoeker is

- deelnemer als observator: geobserveerde groep weet dat onderzoeker onderzoek doet en meedoet aan activiteiten
- observator als niet-deelnemer: geen vorm van deelnemerobservatie want geen betrekking met de groep in dagelijkse activiteiten

De onderzoeker kan niet altijd kiezen welke rol gebruikt wordt. Soms kunnen door omstandigheden of onderzoeksvragen bepaalde vormen worden uitgesloten.

Ontwikkeling van etnografie/deelnemerobservatie

oorsprong in antropologie en daarna Chicago School of Sociology

1. zelfs tot begin van 20^e eeuw steunden culturele antropologen op secundaire bronnen (vb. notities van reizigers als basis voor analyse en data werd verzameld via informanten i.p.v. observatie)
Malinowski: in ballingschap op Trobriand Eilanden (Nieuw-Guinea) → eerst koloniale antropoloog (geen contact met “wilden”), later wel contacten en ideeën voor deelnemerobservatie
2. stedelijke sociologie (“urban sociology”) van eerste school van Chicago:sociologie via stedelijke omgevingen te begrijpen (vb. 18 maanden in Italiaanse immigrantengemeenschap)

boxen: illustrative research study

vb. cruciaal deelnemerobservatie studie: Marienthal (textielfabriek) → beeld krijgen van gemeenschap in werkloosheid

vb. etnografie: gewelddadige voetbalsupporters

Hoe etnografie/deelnemerobservatie uitvoeren?

1. onderzoeksvraag formuleren: naarmate onderzoek vordert, wordt duidelijker waar focus moet liggen en wordt vraag geherformuleerd
belangrijke vaardigheid: beste onderzoeksmethode selecteren voor bepaalde kwestie; ook kennis en ervaring voor nodig
2. afvragen of bepaald interessegebied zich leent tot deelnemerobservatie: als privé activiteit dan niet mogelijk (vb. seksueel gedrag, toilet, dokterconsultatie,...)
3. definiëren wat aangesproken moet worden in observatieproces: definitie van onderzoeksvraag zal hier nuttig zijn omdat het helpt bij aspecten van situatie dat onderzoeker zal bestuderen; mate van selectiviteit

4. rol van onderzoeker definiëren: welke rol maakt mogelijk dat onderzoeker deel neemt in setting of voldoet aan periferie om observatie mogelijk te maken
5. intreden op onderzoekslocatie/in gemeenschap: formele organisatie vraagt meestal formele aanvraag voor intrede om onderzoek uit te voeren (vb. oude managers benaderen) vs. informele organisatie heeft ook bepaalde sociale structuur (vb. 'gatekeepers' kunnen intrede vergemakkelijken)
coverte observatie: onderzoeker identificeert zich aan gemeenschap niet als onderzoeker die observeert vs. overte observatie: wel het geval
6. toegang behouden: relaties met groep → onderzoeker kan in oog gehouden worden door leden van gemeenschap, misschien wantrouwen (covert: "hij heeft ander accent" – over: "misschien sociale beveiliging, spion voor management,... i.p.v. onderzoeker) → foute info, sabotage van onderzoek
7. belangrijke informanten gebruiken: sommige individu's hebben belangrijkere relatie met onderzoeker, enkele redenen hiervoor:
 - centralere rol in meeste aspecten van groepsactiviteiten
 - grotere interesse in onderzoek
 - speciale relatie met onderzoeker
 - ...→ kunnen rol spelen bij versoepelen van onderzoeksproces, sociale steun als moeilijke momenten, info over toekomstige plannen doorspelen,...
8. veldnotities/noteren van data: doel ervan is uitgebreide database maken → moeilijk hoe gedetailleerd...
 - notities helpen om onderzoek vertrouwd te maken met sociale context van onderzoekssetting (incl. mensen in setting en interrelaties tussen de twee) → helpt bij beeld van belangrijke sociale relaties, identificatie van belangrijkste figuren, begrijpen wat er in groep gebeurt
 - kwaliteit van veldnotities gaat achteruit als veel tijd of andere activiteiten tussen observatie en noteren
 - periodes van observatie plannen zodat notities maken vergemakkelijkt wordt (vb. voor lunch)
 - noteren mag niet snel-snel gebeuren want belangrijk voor analyse laterfout om te veronderstellen dat observatie gedurende hele periode op zelfde niveau blijft, verschillende fases:

- beschrijvende observatie: onderzoeker probeert complexiteit van onderzoekssituatie te begrijpen
- gerichte observatie: gericht op aspecten die meest relevant zijn voor onderzoeksvraag
- selectieve observatie: verder bewijs zoeken voor iets dat voorkwam tijdens gerichte observatie (op einde van onderzoek)

adequaatheid van notities ligt in:

- variëteit in hoe onderzoeker kon interageren met groep
- hoe meer betrokkenheid in groep, hoe meer kans dat goed begrijpen wat gezegd en gedaan wordt
- hoe beter onderzoeker en groep elkaar begrijpen, hoe betere interpretatie van gebeurtenissen

(etnografie/deelnemerobservatie is heel flexibel)

- hoe te beproeven?: doel is gemeenschap of groep beter begrijpen, niet vaststellen welke karakteristieken bij mensen meer voorkomen... → belangrijk om te zoeken naar situaties en personen die beste bijdragen leveren voor dit doel
- wanneer kan veldwerk stoppen?: meestal beperkt door middelen, maar soms theoretische verzadiging: stoppen wanneer aanvullende dataverzamelingsprocedures geen extra info meer geven over concepten, ideeën en theorieën die onderzoek leiden

Hoe etnografie/deelnemerobservatie analyseren? niet kennen

Wanneer etnografie/deelnemerobservatie gebruiken?

meest nuttig als:

- men wil werking van natuurlijk voorkomende groep, gemeenschap of cultuur begrijpen (als niet weten dat deelnemen aan onderzoek dan op normale wijze gedragen)
- brede observatie nodig i.p.v. gerichte observatie (sociale interacties en culturen op zo natuurlijk mogelijke wijze bestuderen)

Evolutie van etnografie/deelnemerobservatie

kritiek:

- het is een kwalitatieve dataverzamelmethode maar niet duidelijk geassocieerd met bepaalde manier van data-analyse
- tijdrovend en duur

- objectiviteit van methodes van deelnemerobservatie kan in vraag gesteld worden (beschrijven vs. interpreteren van gebeurtenissen in veldnotities)
- nemen van veldnotities kan problematisch zijn
- kan niet gebruikt worden als representatief voor grote organisaties of nationale kwesties
- vaak in combinatie met andere methodes gebruikt → analytische methodes nodig die verschillende aspecten van onderzoek integreren
- veel vaardigheden nodig als onderzoeker

Hoofdpunten

Etnografie/deelnemerobservatie kan niet worden aangemerkt als een belangrijke kwalitatieve techniek in de psychologie maar het is invloedrijk in de vorm van een paar rudimentaire studies. Natuurlijk, is dit de meest voorkomend in de sociale psychologie.

Hoewel deelnemerobservatie verwijst naar een specifieke stijl van onderzoek, wordt het in werkelijkheid eerder gebruikt in een bredere context van onderzoek, samen met interviews, dagboeken, documenten,... Een dergelijke brede studie is duur in middelen en dus relatief zeldzaam.

Etnografie/deelnemerobservatie stelt hoge eisen aan de inter-persoonlijke middelen van de onderzoeker, alsook op hun geheugen en het registreren van gegevens voor analyse. Er is duidelijk een groot verschil tussen de soorten van gegevens die zijn gegenereerd door deze methoden en de soorten gegevens die nodig zijn voor de kwalitatieve data-analyse en conversatieanalyse. Hetzelfde geldt voor narratieve analyse en interpretatie fenomenologische analyse die gericht zijn op gedetailleerde verslagen van ervaringen van individu.

C. Methoden van analyse

Meeste kwalitatieve analysemethodes zijn afhankelijk van transcriptie van data van auditieve naar geschreven vorm.

Thematische analyse en grounded theory zijn meest algemene kwalitatieve data-analysemethodes. Thematische analyse omvat eigenlijk verschillende methodes om data te categoriseren in een aantal thema's of beschrijvende categorieën. Grounded theory doet dit ook (en meer) maar wordt beter gezien als strategie voor dataverzameling dan voor data-analyse (omdat bevat: procedures voor steekproeven om maximaliseren van datarelevantie voor theorie en manieren voor data te coderen en thema's te produceren). Maar geeft ook manieren om meer algemene theorieën te ontwikkelen.

Conversatieanalyse is samenhangende benadering van de structuur van een conversatie als geregeld aspect van sociale interactie. Discoursanalyse is breder en omvat activiteiten die gelijk zijn aan die van conversatieanalyse maar ook aspecten van Foucault's benadering (sociale instituties).

Narratieve analyse en interpretatieve fenomenologische analyse zijn op vele aspecten gelijkaardig. Beide steunen sterk op kwalitatieve data en diepgaande interviewdata. Beide kunnen gezien worden als versie van kritisch realisme, ook al zijn ze gevoelig voor kwalitatieve idee van relativisme ("we kunnen realiteit nooit exact weten, want altijd door bepaalde bril bekeken"). Ze nemen aan dat er iets "echt" is dat centraal staat bij ervaringen van individuen en concentreren zich op beschrijven wat die realiteit is. Interpretatieve fenomenologische analyse heeft wortels in fenomenologie, terwijl narratieve analyse afhankelijk is van ontwikkelingen in persoonlijkheidstheorie gekend als narratieve psychologie.

p. 136: tabel: achtergronden en epistemologische basis van kwalitatieve analysemethoden

H6: Methoden voor datatranscriptie

Wat is transcriptie?

transcriptie = proces van geluid- (en video)opnames om te zetten in geschreven tekst voor latere analyse

→ gesproken en geschreven woord/boodschap is niet hetzelfde aangezien gesproken boodschap kenmerken heeft die geschreven tekst niet heeft (vb. nadruk, volume, tempo,...)

meest gebruikte transcriptiemethoden in kwalitatieve psychologie:

- orthografisch/secretariële/playscript transcriptie: concentreert zich enkel op woorden die gezegd worden, niet hoe ze gezegd worden
- Jefferson transcriptie: gebruikt symbolen om extra info te voorzien over en boven wat beschikbaar is in secretariële transcriptie

Onderzoek legt beperkingen op aan verzamelde data. Hetzelfde geldt voor transcriptie: er wordt een keuze gemaakt over wie, wat en hoe en deze keuzes hebben gevolgen.

non-verbale aspecten bij interview of focusgroep (vallen weg bij secretariële transcriptie, Jefferson transcriptie neemt enkele van deze missende elementen op maar geen enkele transcriptie kan alles omvatten):

- ‘proxemic communication’: gebruik van fysieke afstand tussen personen tijdens conversatie
- ‘kinesic communication’: reeks van lichaamsbewegingen en houdingen die meer kunnen weergeven dan gesproken woorden
- ‘paralinguistic communication’: veranderingen in volume, toonhoogte en andere karakteristieken van de stem
- ‘chronemic communication’: variaties in tempo van spraak en stiltes die in spraak voorkomen

Jefferson systeem bevat methodes om toonhoogte, spraakvolume, snelheid, nadruk op woorden, pauzes of net gebrek eraan, overlappende tekst, gelach en andere non-woorden weer te geven en extra info van degene die transcriptie doet (p. 143-145: tabel)

Ontwikkeling van transcriptie

- Jefferson: poging om precieze opname van wat gezegd wordt en hoe het gezegd wordt te combineren
- ook varianten op Jefferson systeem, maar amper gebruikt: Du Bois, HIAT (Heuristic Interpretative Auditory Transcription), CHAT (Codes for the Human Analysis of Transcripts)
- vergemakkelijking van transcriptie door komst van pc, en in toekomst door digitale stemherkenningssoftware (pc zet digitale opnames om in woorden, maar nog niet beschikbaar)

Hoe Jefferson transcriptie uitvoeren?

- oorspronkelijk ontwikkeld voor manuele schrijfmachines voordat technologische vooruitgang (pc) transcriptie veel makkelijker maakte
- 1 uur opname = 10-24 uur transcriberen
- essentiële en centrale assumptie is dat keuze van transcriptiemethode overeen moet komen met wat bepaalde analyse nodig heeft

basisprincipes:

- principe van spaarzaamheid ('parsimony'): alleen transcriptie van wat nodig is voor analyse
- transcriptie in verslagen zo simpel mogelijk houden: enkel aspecten vermelden die belangrijk zijn om analyse begrijpelijk te maken voor lezer
- vermijden om valse impressies van accuraatheid te geven in verslag: vb. negeren van pauzes tijdens radio-interview in transcriptie
- transcripties checken: vaak 'errors' dus laten checken

stappen van transcriptie:

1. samenstellen ('tuning') van opgenomen interactie: aantal keer luisteren naar opname om tot volgende beslissingen te komen:
 - Ga ik heel de opname transcriberen?
 - Zoniet, welke aspecten van de opname wel?
2. ruwe transcriptie:
 - namen van sprekers bij elke wisseling in conversatie of interactie
 - woorden zoals gezegd door spreker (i.p.v. in AN): conventionele orthografie, fonetische spelling of pseudo-fonetische vormen (vb. "b'cuz I luv ya")

- non-transcribabele aspecten (vb. hoesten) tussen dubbele haakjes (())
- hoofdletters als luid gesproken
- punten waar pauzes

box: praktisch advies voor lay-out van transcriptie:

- *lettertype (voorkeur 'Courier, grootte 10')*
- *lijnummers*
- *lay-out (25 mm aan randen, codenummer en bronvermelding van extract)*
- *naam van spreker/medewerker (**in vet zetten**)*
- *lege ruimtes (zodat extra notities kunnen bijplaatsen)*

3. Jefferson symbolen toevoegen en vervolg van accurate transcriptie: concentratie op details in verloop van conversatie en niet enkel woorden die gezegd worden, gedetailleerde toevoeging van symbolen, zorgen dat transcriptie op zijn duidelijkste is voor lezer

Wanneer Jefferson transcriptie gebruiken?

zeker: conversatieanalyse

eventueel: discoursanalyse (zeker als Potter & Wetherell's versie)

overbodig: narratieve analyse, interpretatieve fenomenologische analyse, thematische analyse en grounded theory

Evaluatie van Jefferson transcriptie

Volgens sommigen zijn standaardisatieprocessen in transcripties pseudo-wetenschappelijk:

- vbn. van transcripties die niets toevoegen aan interpretatie van data van auteur en vaak niet vermeld worden in publicaties → transcriptie voegt dan geen extra waarde toe
- vragen bij opsplitsen van woorden als transcript gelezen zal worden door anderen → misschien nuttig voor onderzoeker, maar ook voor lezer?
- zelfde symbool voor verschillende aanduidingen wordt niet geapprecieerd
- sommige dingen (vb. toonhoogte) in metingen zijn niet objectief

p. 158: tabel: voor- en nadelen van Jefferson transcriptiesysteem

H7: Thematische analyse

thematische analyse = analyse van hoofdthema's die gevonden kunnen worden in interview of andere kwalitatieve data

eerder beschrijvende methode dan theorie opbouwende methode van kwalitatief onderzoek (i.t.t. grounded theory)

Wat is thematische analyse?

thematische analyse = analyse van wat gezegd wordt en niet zozeer hoe het gezegd wordt

Algemeen kan het gezien worden als introductie voor kwalitatief onderzoek omwille van relatieve gebrek aan complexiteit. Data wordt bestudeerd om relatieve algemene/brede thema's te identificeren die inhoud van data (hopelijk) vrij compleet samenvatten.

Thematische analyse bestaat dan uit thema's of categorieën. Vaak verwijzen thematische analyses naar thema's die 'opduiken' in de data, alsof het iets is dat thema's op zichzelf deden zonder actieve betrokkenheid van onderzoeker. Impressie dat onderzoeker enkel een paar keer door transcripten van bvb. interviews leest en dan 5-6 thema's 'ziet' die regelmatig voorkomen in transcripten.

nuttig in volgende omstandigheden:

- dataverzameling is compleet
- geen sterke theoretische perspectieven om analyse mee te sturen
- data met gedetailleerd tekstmateriaal (vb. interview, focusgroep, krantenartikel,...)
- data zijn rijk/gedetailleerd zoals bvb. in diepgaande interviews, materiaal vanuit media,...

→ vrij minimale eisen voor kwalitatieve studie, meest beschikbare kwalitatieve analysemethode als nog maar weinig ervaring

centrale processen bij thematische analyse (geen vaste volgorde en kunnen overlappen):

- transcriptie van tekstmateriaal: meestal secretariële/playscript methode want in algemeen geen reden voor Jefferson transcriptie
- analytische inspanning (belangrijk): werk of verwerking dat onderzoeker doet in tekst om definitieve thema's te vinden (=thematische analyse)
 - vertrouwd geraken met data zodat onderzoeker deze in detail kent

- gedetailleerd codering en conceptualisering die onderzoeker toevoegt aan data
- mate waarin onderzoeker voorbereid is om data-analyse te (re)produceren om zeker te zijn dat analyse zo goed mogelijk bij data past
- mate waarin onderzoeker geconfronteerd wordt met moeilijkheden tijdens verloop van analyse en welke inspanning erin gestoken is om deze moeilijkheden op te lossen
- frequentie en grondigheid van check-ups tussen data-analyse en data
- thema (en subthema's) identificeren: afhankelijk van hoeveelheid en kwaliteit van analytische inspanning

Ontwikkeling van thematische analyse

kwam voor eerste voor in jaren '40, maar nooit veel details over hoe analyse uitgevoerd

Is thematische analyse gewoon een simpele versie van grounded theory?

- geen indicatie dat afgeleid eruit
- dateert van voor grounded theory → logisch want proces van categorisatie is basis in menselijk denken

ontstond uit kwantitatief onderzoek (i.p.v. kwalitatief) → inhoudsanalyse is algemene naam gegeven aan verschillende benaderingen van analyse van media (vb. nieuwsartikels, tv-programma's,...) die oorsprong had in massacommunicatie onderzoek ("wie zegt wat tegen wie met welk kanaal en met welk effect?") → inhoudsanalyse stond centraal bij analyse van propaganda tijdens WOII

Wisselwerking tussen kwalitatieve inhoudsanalyse en thematische analyse is niet echt evident in literatuur, dus dit is allemaal speculatief. Kwalitatieve onderzoekers hebben soms bredere benaderingen nodig voor kwalitatieve analyse dan methodes zoals discours- en conversatieanalyse.

Hoe thematische analyse uitvoeren?

verschillende stappen (overlappen elkaar, vooruit en achteruit gaan om aspect van analyse te checken met ander aspect):

1. vertrouwd geraken met data: ook al tijdens transcriptie (als die er is), normaal gebruik maken van letterlijke transcriptie na secretariële transcriptie

2. eerste voortbrenging van codering: hoe conceptueler de codering, hoe beter de uiteindelijke thema's → twee verschillende benaderingen voor:
 - datageleide benadering: gedomineerd door karakteristieken van data en coderingen worden geleid door analyse van wat in data staat
 - theoriegeleide benadering: structuur van coderingen wordt voorgesteld door hoofdelementen van theorie
3. zoeken naar thema's, gebaseerd op initiële codering: thema's zijn resultaat van categoriseren van coderingen in betekenisvolle groepen van coderingen (kan gezien worden als tweede niveau van tekst interpreteren) → soms tegengestelde coderingen, dan zelfde thema
4. thema's herbekijken:
 - weinig steun in data voor bepaald thema → thema wijzigen of schrappen
 - thema moet opgesplitst worden of verdeeld worden in subthema's
 - thema lijkt te werken maar past niet goed bij data waarvan je dacht dat het deel uitmaakte van thema → nieuw thema dat bij al die data past
5. thema definiëren en labelen: belangrijk om te weten a.d.h.v. welke inhoud thema's van elkaar gescheiden worden
6. verslag schrijven:
 - voldoende gedetailleerde beschrijving van stages van onderzoek
 - verklaring en beschrijving van thema's:
 - hoe typisch materiaal in data is voor thema
 - hoe toepasselijk materiaal is in relatie met thema
 - hoe opvallend is conclusie
 - evt. thema's illustreren met voorbeelden van bvb. één deelnemer
 - poging tot synthese en integratie van vroeger onderzoek met nieuwe analyse

box: illustrative research study:

vb. functies van pornografie (kinderporno op internet)

- *seksuele opwinding*
- *emotionele vermijding*
- *verzamelen*
- *sociale relaties vergemakkelijken/versnellen*

vb. website voor vrouwelijke pedofielen

Wanneer thematische analyse gebruiken?

volgende punten helpen om te beslissen of thematische analyse gepast is:

- thematische analyse wordt best gezien als beschrijvende methode: probeert aantal thema's/categorieën om te beschrijven wat in data staat
- niet als doel theorie te ontwikkelen (i.t.t. grounded theory) maar kan hier wel behulpzaam bij zijn
- niet als doel gedetailleerde interpretatie van data te geven maar grote lijnen te beschrijven
- zorgt voor brede keuze uit methodes voor data-analyse
- weinig invloed op data die verzameld zijn en proces waarmee ze verzameld zijn → kan gebruikt worden op complete dataset
- niet doordrenkt van integrerende, sluit aan bij enkele assumpties van kwantitatief onderzoek
- in sommige gevallen vatbaar voor simpele kwantificaties omdat thema gecodeerd kan worden als aan- of afwezig in bvb. percentage van interviews

→ staat dichtst bij/likt wat op grounded theory

Evaluatie van thematische analyse

positieve punten:

- minder eisen qua dataverzameling en data-analyse (i.v.m. andere vormen van kwalitatieve analyse)
- vrij makkelijk te leren en begrijpen
- bevindingen makkelijk begrepen door intelligente en geschoolde leden van maatschappij
- toegankelijkheid voor algemeen publiek → kan gebruikt worden voor deelnemende studies
- vat grote hoeveelheid data samen door beschrijvende thema's
- toegankelijkheid en gebruik van data geproduceerd door betrokken individuen → nuttig in kwalitatief onderzoek dat informeert over beleidsontwikkelingen
- onverwachte inzichten mogelijk
- kan gebruikt worden voor zowel sociale als psychologische interpretaties van data

p. 184: figuur: kwaliteitscriteria voor thematische analyse

H9: Vertooganalyse/discoursanalyse

vertooganalyse = manieren om spraak (of tekst) als deel van sociale interactie te bestuderen of begrijpen (= manier van spreken over thema in alledaags taalgebruik). Het ziet vertoog/discours als geconstrueerd door interactie maar ook als constructief/opbouwend voor interactie. Bevat analyse van taal een level verder dan individuele woorden. Aantal theoretische thema's zijn vaakvoorkomend: retoriek, stem, 'footing'/grondslag, beschrijvende repertoires, dialogische aard van praten.

Wat is vertooganalyse?

Vertooganalyse is gecentreerd rond sociale interactie (hoe vertoog individuele acties stuurt), interactie tussen taal en gemeenschap. Primaire focus op dialoog van dagdagelijks conversaties.

Moeilijk om vertooganalyse te definiëren

- sociaal constructionistisch denken is voorloper van vertooganalyse en blijvende invloed erop
- twee grote benaderingen van vertooganalyse vinden we in psychologie
 - sociale psychologie
 - Foucauldianse vertooganalyse
- 'discursive psychology' (redenerende psychologie): heeft oorsprong in sociaal psychologische vertooganalyse maar is tak van psychologie niet op zichzelf een vorm van vertooganalyse. 'discursive psychology' = geheel van kennis als resultaat van toepassing van vertooganalyse in psychologie

'speech act theory'/taalhandelingtheorie: taal wordt gezien als deel van sociale prestatie/uitvoering → mensen creëren eigen sociale identiteiten of deze worden gecreëerd door anderen of samen, machtsrelaties worden bepaald, sociale taken worden uitgevoerd door taal

belangrijkste theoretische principes van vertooganalyse:

- actie-oriëntatie: taal is belangrijkste context voor acties en interacties van mensen en deze zijn ingebed in sociale handelingen (vb. uitnodigingen maken)
- situatie:

- institutioneel gesitueerd: vertoog wordt gesproken door persoon die bepaalde identiteit in die institutie heeft en deze is van belang voor wat hij zegt
- opeenvolgend ('sequentially') gesitueerd: wat wordt gezegd op bepaald moment is afhankelijk maar niet bepaald door wat ervoor gebeurde en zal relevant zijn voor wat later komt
- retorisch gesitueerd: deel van vertoog in context van retorisch proces en bevat methodes van weerstaan aan pogingen om het te weerleggen (vb. "Je zou dat zeggen, nietwaar?")
- constructie: vertoog is zowel geconstrueerd (door bvb. categorieën, ideeën, verklaringssystemen, woorden,...) als construerend (verklaringen voor wereld)

key concept: retoriek: onderliggende betekenis van concept van retoriek is argument of argumentatie. Ofwel: toepassing van gebruik van taal als overtuigend en effectief.

perspectieven van typische vertooganalyse:

- taal biedt geen toegangsweg tot vaste realiteit
- taal is constructief of constitutief van sociaal leven, door taal worden dingen gedaan (vb. sociale relaties, doelen, wereldvisies opbouwen...)
- betekenis is geproduceerd in context van taaluitwisseling tussen mensen
- taal wordt gebruikt om versies van sociale realiteit op te bouwen
- discursieve praktijk wordt gebruikt voor beschrijven van dingen in taal die bepaalde gevolgen hebben
- discursieve genres: type van taal die onder analytische beschouwing valt
- 'footing': of pratende persoon spreekt alsof hij auteur is van wat hij zegt, het subject is van wat hij zegt of dat hij woorden gebruikt van iemand anders
- praten is dialogisch – tijdens praten nemen we dingen op en combineren we ze met dingen uit andere conversaties
- retoriek: interesse dat vertooganalyse o.a. inhoudt: hoe spreken organiseren om argumentatief succesvoller te zijn?
- inzet en toerekenbaarheid: manier waarop mensen anderen -die gevestigde belangen hebben in wat ze doen- zien; motieven toeschrijven aan acties van anderen die helpen weg te nemen wat andere zei
- vertooganalyse verwerpt gebruik van concepten van cognitieve psychologie (vb. persoonlijkheidstrekken, motieven, attitudes,...) en herformuleert deze om te verklaren

hoe ze geconstrueerd zijn door taal (vb. geheugen: niet in hoofd van mensen maar wanneer familie samen naar fotoalbum kijkt (sociaal geconstrueerd))

- spraak en andere vormen van vertoog worden gezien als belangrijk voor begrijpen van typische psychologische fenomenen → geen nood aan suggereren dat interne psychologische mechanismen verantwoordelijk zijn voor wat gezegd wordt
- vertooganalyse bevat: sociale gebruik van taal, vertoogpraktijken in spraak en schrijven
- concept van uitzicht ('concept of face'): taalstrategieën die dienen om statussen van deelnemers in conversaties te beschermen
- register: taalstijl die gebruikt wordt in bepaalde situatie; register is afhankelijk van veld van activiteit en gebruikt medium
- soort van relatie

Ontwikkeling van vertooganalyse

traditionele manier om taal te begrijpen → traditionele linguïstiek/taalkunde:

- fonetica en fonologie: woordklanken
- morfologie: units die woorden vormen
- semantiek: betekenis
- syntaxis: woordvolgorde in zinnen

→ reductionistische visie op taal die het opdeelt in zijn elementen (zinnen, woorden, klanken,...) → "taalwetenschap": taal loskoppelen van realiteit

Deze atomische visie werd snel vervangen in midden 20^e eeuw met visie van taal als sociale voorstelling ('performance'). Taal werd niet langer gezien als manier om interne toestanden te tonen aan buitenwereld of realiteit te beschrijven maar doet iets op zichzelf (vb. aantal versies van realiteit vormen)

oorsprong van vertooganalyse in opkomende deelvelden van linguïstiek (taal bestuderen in delen groter dan enkele zinnen):

- relatie tussen taal en sociale situatie waarin het ontstaat (Harris)
- vormen van toespraak tussen mensen m.a.w. spraak gerelateerd aan sociale setting (Hymes)
- taal doet meer dan dingen alleen afbeelden (Wittgenstein)

- taal als sociale actie die onderliggend is aan concept in vertooganalyse (taalhandelingstheorie/'speech act theory') → alle woorden voeren sociale actie uit (verschillende aspecten hierin:)
 - locutie: gewoon praten
 - illocutie: wat wordt gedaan bij deze woorden te zeggen (vb. vragen, commanderen, beloven,...)
 - perlocutie: effect of gevolg van deze woorden voor luisteraar (d.i. wat spreker gedaan heeft)

Dichtbij taalhandelingstheorie staat Grice, vooral zijn visies over coöperatieve spraak: in welke mate worden uitwisselingen tussen mensen gestuurd door regels die helpen voor coöperatie aan conversatie

- kwaliteit: bijdrage aan conversatie moet waarheidsgetrouw en oprecht zijn
- kwantiteit: voldoende info moet voorzien worden gedurende conversatie
- wijze/manier: bijdrage aan conversatie moet bondig, duidelijk en ordelijk zijn
- relatie: bijdrage moet relevant zijn

Hoe vertooganalyse uitvoeren?

Geen gedetailleerde stap-voor-stap uitleg over hoe vertooganalyse doen (zoals bvb. wel bij grounded theory). Proces van vertooganalyse is moeilijk volgens velen, deels omdat meer theorie dan bij meeste kwalitatieve onderzoeksmethoden.

gesofisticeerde opvatting over taal die heel kenmerkend is en zet parameters voor elke nieuwe analyse van data → belangrijk om vertooganalyse goed te snappen en om te bestuderen hoe onderzoekers hun interpretaties samenvoegen door onderzoeksliteratuur uit dat veld te lezen

vertooganalyse heeft dimensie van theoretische verfijning toegevoegd → geen te hoge verwachtingen van nieuwkomer bij vertooganalyse, er wordt niet verwacht dat nieuweling werk produceert dat volledig origineel is en theoretisch innovatief
 vaak volgt nieuweling model van vertooganalyse dat hem verbaasd heeft en dat gelijkaardig is aan eigen onderzoeksidee (in kwantitatief onderzoek replicatiestudie genoemd)

verschillende vormen van vertooganalyse die niet allemaal universeel patroon hebben, verschillende manieren om uit te voeren (open en circulair proces) → wel adviezen:

1. materiaal verzamelen voor analyse: vooral interviews en naturalistische conversaties, als ze maar interactie bevatten
2. opname en transcriptie
3. hypotheses ontwikkelen
 - onderzoeker heeft algemene interesse in bepaalde onderzoekssetting en hoe interactie hier gebeurt
 - aantal data verzamelen voor andere onderzoeksdoelen maar blijken ondergeanalyseerd of zelfs verspild
 - onderzoeker kreeg invitatie om onderzoek te doen over bepaald onderwerp
4. coderen
5. analyse: inductief en deductief (taal in context bestuderen)
 - patroon zoeken
 - volgende stappen overwegen
 - focussen op afwijkende zaken
 - focussen op ander soort materiaal (extra materiaal voor in analyse)
6. analyse bevestigen:
 - oriëntatie van participanten: wordt interpretatie (door analyse) bevestigd bij nieuwe participant?
 - afwijkende zaken (zowel tijdens analyse als bevestiging)
 - coherentie (met andere studies)
 - evaluatie van lezers

wanneer data ondergeanalyseerd is:

- door samenvatting: enkel samenvatten van bvb. hoofdthema's in deel van transcript vormt geen analyse (enkel details weg)
- door kant kiezen: kant kiezen bij visies van participanten → rest van wat gebeurt in data negeren → analyse niet compleet
- door te veel of te weinig aanhalingen
- circulaire ontdekking van vertogen en mentale constructies (→ mislukte analyse)
- door 'survey' (opname): vb. veralgemenen

- door ‘spotting’: onderzoeker doet weinig anders dan identificeren van datavoorbeelden van processen die geïdentificeerd zijn als belangrijk aspect van taal in sociale context (door vertooganalyse)
- (door geen vraag te hebben bij data)

key concept: Foucauldianse vertooganalyse:

- *doel: onschuldig inzicht van fenomenen die geassocieerd zijn met sociale instituties nemen en deze herformuleren in termen van macht en dominantie*
- *typisch: interviews en gelijkaardige teksten behandeld als deel van groter geheel achter directe context waarin woorden gezegd werden; vertogen vergemakkelijken en beperken wat gezegd wordt; ook beschrijving van subject*
- *hoe uitvoeren:*
 1. *identificeer hoe onderwerp geconstrueerd wordt in vertoog: wanneer het vermeld wordt in tekst(en)*
 2. *identificeer verschillende betrokken vertogen: vertogen zijn geen karakteristieken van individuen en individu kan meer vertogen gebruiken tijdens verloop (vb. huwelijk: romantisch, realistisch, religieuze repertoire)*
 3. *identificeer actieoriëntatie – wat verkregen bij gebruik van bepaald vertoog: duidelijker wat verschillende constructen van vertoogonderwerp kunnen bereiken in tekst*
 4. *wat zijn posities van mensen in bepaald vertoog?: waar is individu gesitueerd in systeem van rechten en verplichtingen met mensen die vertoog gebruiken om daarop in te spelen*
 5. *wat zijn implicaties van objectconstructies en subjectposities voor actie te openen of sluiten?: wat is hun rol? (vb. religieus vertoog bij huwelijk sluit scheiding uit)*
 6. *wat zijn gevolgen van vertoog voor subjectieve ervaring van individu?: wat is relatie tussen vertoog en subjectiviteit? (vb. romantisch vertoog: man zal verward zijn als vrouw hem verlaat als hij zijn job verliest)*

box: illustrative research study: voorbeeld van interpretatief repertoireonderzoek in vertooganalyse: ‘for better or worse’

Wanneer vertooganalyse gebruiken?

Vertooganalisten hebben overdreven in alternatieve manier te zijn voor psychologische fenomenen te begrijpen. Ze zien dingen anders dan psychologen.

Als onderzoeker geïnteresseerd is in taal als sociale actie, dan is vertooganalyse gepaste methode.

Evaluatie van vertooganalyse

verwezenlijking: psychologisch theoretisch coherente benaderingen doen samenwerken met gedetailleerd tekstmateriaal (vb. diepgaande interviews, opnames van conversaties,...)

beperking: bepaald perspectief op hoe dat tekstmateriaal begrepen en geïnterpreteerd moet worden

hoe acceptabel basisprincipes ook zijn, het stopt hulp te geven aan degenen die in hun interview, focusgroep of andere tekstdata bruikbare representaties van realiteit willen zien → leidt tot marginaliseren van data dat center was van vertooganalyse
zoeken naar natuurlijke taal om te analyseren beperkt onderwerpen

H24: Gemengde methodes ('mixed methodes')

niet altijd: kwantitatief = empirisch
 kwalitatief = constructivistisch

Gelijkenissen tussen methodes

- willen psychologische processen die niet altijd direct geobserveerd kunnen worden beschrijven of verklaren
- willen effecten meten of registreren
- produceren data die vereenvoudigde vorm is van ruwe ervaring
 - kwantitatieve data: numeriek – kwalitatieve data: woorden en codes
- laten data toe getransformeerd/geanalyseerd worden in meer dan één manier
 - onderzoekers moeten vaak keuze maken hoe ze data gaan modelleren
- ontworpen om begrepen te worden door particulier publiek
 - sommige onderzoeksgemeenschappen accepteren enkel bevindingen gepresenteerd op bepaalde manier

→gelijkenissen worden vaak genegeerd (“artificiële oorlog”)

bewijs dat mix van kwantitatieve en kwalitatieve methodes vaak effectiever is maar ook veel mogelijke problemen en valkuilen

Vier modellen van gemengde methodes ('mixed')

model van preparatie (kwalitatief – kwantitatief – resultaten)

- waarschijnlijk meest gebruikte
- gebruikt om inleidende data te verkrijgen → deze gebruiken om bvb. vragenlijst te ontwerpen (die belangrijke aspecten van kwalitatieve data bevat)
- vb. kwalitatief interview bij diabetespatiënten in behandeling over hun ervaring → vragenlijst via telefoon met aspecten uit interview

model van generalisatie (kwalitatief – resultaten – kwantitatief)

- resultaten van kwalitatief onderzoek worden aangevuld met kwantitatief onderzoek (evt. veralgemenen naar grotere populatie of betrouwbaarheid testen)
- kwalitatieve aspect is belangrijkste

model van diepgaandheid ('profoundisation') (kwantitatief – resultaten – kwalitatief)

- kwalitatieve methodes om belangrijke aspecten van data te verrijken of loswrikken
- nuttig om ongewone aspecten in data of uitbijters of contradicties te ontdekken of mechanismes en causale processen te verklaren/inzicht in krijgen
- kan leiden tot nieuwe wegen voor onderzoek

model van triangulatie

- kwantitatieve en kwalitatieve methoden gebruikt en resultaten gelijktijdig vanuit beide componenten (twee verschillende entiteiten)
- geen fase waarin één van de twee methodes voorrang/meer impact heeft
- begrip niet enkel gebruikt voor methodes → als triangulatie gebruikt, dan ook zeggen bij wat
 - getrianguleerde data: vb. vragenlijst in verschillende landen zodat valide
 - getrianguleerde onderzoekers: samenwerken met mensen uit andere/niet eigen disciplines
 - getrianguleerde theorieën: theorieën combineren zodat beter complex psychologisch proces begrijpen
 - getrianguleerde methoden

Vier modellen van getrianguleerde methoden

traditioneel model:

- beide methoden (A en B) zijn nodig om relevante resultaten (C) te verkrijgen → belangrijkste reden voor gemengde methodes te gebruiken, zonder mix is begrijpen van C niet mogelijk

complementariteitsmodel:

- twee methodes vullen elkaar aan (A+B+C)
- complexiteit vergroten door groter geheel te bieden dan van elke component alleen
- resultaten zijn groter dan som van de aparte delen
- meer begrijpen → verder dan validiteit

validiteitsmodel

- twee methodes gebruikt om convergente (naar elkaar toegaan) validiteit voor construct te testen

- doel is wederzijdse validiteit of betrouwbaarheid verstrekken of verbeteren

divergent model

- wanneer twee methoden tegenstrijdig zijn (A gaat niet akkoord met B)
- aantal opties voor behandeling van elke component:
 - behandelen als fundamenteel verschillend (misschien accepteren dat niet akkoord gaan met elkaar?)
 - stijfheid van elke component onderzoeken (is er probleem met één van hen?)
 - hun vergelijkbaarheid testen (bekijken ze zelfde fenomeen?)
 - meer data verzamelen (leidt misschien naar convergentie)
 - herevalueren van onderzoeksontwerp (inherente incompatibiliteit die leidde tot divergente bevindingen?)
 - uitkomsten vergelijken met twee componenten (waar treden verschillen op?)

Gemengde methodes ('blended' of 'hybrid')

sommige onderzoeksontwerpen zijn inherent gemengd en passen niet volledig in een van de methodes hierboven omschreven (= 'blended methods')

vb. Q-methode:

- thema's, betekenissen, nummer en statistieken gaat dwars door methode door de uitvoering
- gekozen omdat:
 - veelzijdige, robuuste en interessante methode
 - geschikt voor onderzoeksprojecten op kleine schaal
 - niet traditioneel geleerd in psychologie, maar zou moeten
 - hegemonie (overwicht op bepaalde vlakken) van software ontwerpers wordt losser en makkelijker om met 'blended methods' te werken

vb. multidimensionele schaal: statistische techniek om kwalitatieve en kwantitatieve data te combineren, hen visueel voor te stellen en interessante uitbreidingen brengen

Q-methode

- aangekondigd als 'systematische studie van subjectiviteit'
 - gepast om onderwerpen te bestuderen die inherent subjectief en moeilijk te definiëren zijn
- vaak wat psychologen onderzoeken

- bevat elementen van interview, thematische analyse, correlaties, factoranalyse en multidimensionele schaal
- oude methode maar wint aan interesse en populariteit
- vooral verkenningstechniek, maar ook nuttig om resultaten te vergelijken met andere P-set
- liefst ook pilot studie vantevoren

- Q-set: set van kaarten die elk een statement over onderwerp bevatten (statements volgen zelfde richtlijnen als vragenlijst items)
- P-set: participanten zijn duidelijk gedefinieerde groep omdat ze specifieke groep, subcultuur,... vertegenwoordigen
- Q-rooster: gedwongen normaalverdeling
 - ene kant 'niet akkoord' en andere kant 'akkoord' gelabeld
 - elke positie krijgt numerieke waarde naargelang zijn positie → positie wordt ingegeven in SPSS als data en hierop factoranalyse
 - per rij een kaart, per kolom een participant
- factoranalyse: techniek die normaal gebruikt wordt bij variabelen voor datareductie
 - psychologen gebruiken dit om vragenlijsten en testen te ontwikkelen (items voor vragenlijst identificeren die samenhangen in gelijkaardige constructen (= factoren)), sommige factoren correleren harder en zijn dus goede indicators voor onderliggend construct
 - in Q-methode anders gebruikt
 - factoranalyse van P-set/participanten (niet Q-set/variabelen)
 - dit resulteert in factoren die clusters van mensen definiëren
 - deze clusters zijn prototypische visies
 - uitgangspunt is dat mensen gezichtspunten/visies delen

box: E-onderzoek voor Q-methodes: Flash Q

- *voor projecten op kleine schaal*
- *participanten kunnen op internet gezocht worden of onder toezicht van onderzoeker op internet taak uitvoeren*
- *statements in boxen sleuren (akkoord, niet akkoord, neutraal) (normaal stapeltjes maken op tafel) → in Q-rooster geplaatst → neerschrijven waarom akkoord,...over enkele statements*

Andere 'hybrid methods': multidimensionale schaal ('scaling')

- geeft map/kaart van variabelen in dataset → wordt 'oplossing' genoemd omdat best passen en voorstellen van (on)gelijkheid tussen elke combinatie van variabelen (hoe dicht variabelen bij elkaar op kaart, hoe meer op elkaar gelijken/correleren)
- product van statistische analyse is beeld over relaties tussen variabelen die subjectief geïnterpreteerd kunnen worden qua mening
- voordeel: kan gebruikt worden met non-parametrische data
- kan als ontdekkende, beschrijvende techniek gebruikt worden
- moedigt aan om niet te steunen op getallen wanneer data interpreteren

Laatste toevoeging

- diepere expertise
- minder nieuwe dingen lezen
- grotere focus
- bevindingen makkelijker in uitkomsten
- makkelijke controle en steun
- duidelijk welke besprekingen belangrijk zijn

D. Plannen en schrijven van kwalitatief onderzoek

H14: Kwaliteit in kwalitatief onderzoek verzekeren

realisten: realiteit die gevonden kan worden door onderzoeker

relativisten: meerdere ramen waardoor onderzoekers hun visie op realiteit kunnen geven maar geen enkele vat het

Hoe moet kwalitatief onderzoek geëvalueerd worden?

standpunten over kwalitatieve methodes:

- extreme relativisten: verwerpen alle kwaliteitscriteria voor kwalitatief onderzoek omdat verschillende kwalitatieve methoden uniek zijn en geldig perspectief presenteren al is het verschillend van die van andere methoden → onderzoek kan niet worden afgeleid van ondubbelzinnige inzichten die relevant zijn voor actie
- antirealistische positie: kwalitatief onderzoek vormt onderscheidend onderzoeksparadigma → conventionele criteria (vb.betrouwbaarheid, validiteit, veralgemenisering) zijn niet van toepassing
→ verwerpt realistische idee dat er een enkele sociale realiteit is maar meerdere perspectieven op de sociale wereld als deel van de activiteiten van onderzoekers
- subtiële realistische positie: proces van onderzoek dwingt subjectiviteit af en verschillende kwalitatieve methoden geven ander perspectief op werkelijkheid (accepteren wel dat er een basisrealiteit is die kan worden bestudeerd)
doel van onderzoek: poging om die werkelijkheid voor te stellen (eerder dan het juist identificeren van de waarheid → verschillende onderzoeksbenaderingen kunnen vergelijkend onderzocht worden)

Aantal kwaliteitscriteria voor kwalitatief onderzoek

- Is de studie origineel en innovatief op alle manieren?
- Richt de studie zich op vragen die theoretisch, praktisch en maatschappelijk relevant zijn?
- Berijkt de studie overtuigend de beweringen die de onderzoeker maakt?
- Draagt de studie bij tot nieuwe perspectieven op de problematiek?
- Lost de studie belangrijk onzekerheden op die domineerde in veld?

→ toepasbaar op zowel kwalitatief als kwantitatief onderzoek

criteria volgens iemand anders (deels overlappen):

- bijdrage van nieuwe kennis
- gebruik van nauwkeurige en geldige gegevens
- gegevens worden verzameld en gebruikt op gerechtvaardigde manier
- productie van bevindingen waarvan generalisaties kunnen worden gemaakt

→ vragen interpretatie en beoordeling

box: practical advice: kwaliteitscriteria voor nieuwe onderzoekers:

- *welke voorbereiding heb je gedaan?*
- *zijn er valide redenen voor eerder kwalitatieve dan kwantitatieve analyse?*
- *welke kwalitatieve methode gebruik je en waarom?*
- *welke bronnen/middelen kan je toevoegen aan kwalitatieve dataverzameling en – analyse?*
- *hoe grondig geweest in codering en categorisering van data?*
- *proces gedaan van verfijning van coderingen en categorieën?*
- *welke aspecten van data passen bij coderingen of categorieën die je hebt ontwikkeld?*
- *was kwalitatieve analyse makkelijk uit te voeren?*

Evaluatie van kwaliteit in kwalitatief onderzoek

Beoordeel de waarde van een kwalitatieve studie in relatie met wat de onderzoeker probeert te bereiken en gebruik niet dezelfde set van criteria in alle omstandigheden.

Algemene academische verantwoording en functies/kenmerken van onderzoek

- Hoe goed heeft onderzoek oog voor eerdere publicaties over het onderwerp?
- In welke mate is argument dat gebruikt wordt coherent en intellectueel overtuigend (rationeel, niet gebaseerd op emotie)
- In welke mate bevat verslag een analyse o.b.v. systematische interpretatie van gegevens i.p.v. gegevens 'voor zich te laten spreken'
- Hoe vruchtbaar zijn bevindingen van onderzoek
- Hoe relevant is onderzoek voor sociale kwesties/politieke gebeurtenissen
- Hoe nuttig en toepasbaar zijn bevindingen?

Validiteit in kwalitatief onderzoek

(construct)validiteit = mate waarin iets meet wat het hoort te meten

ecologische validiteit = mate waarin studie de realiteit/echte leven weergeeft

externe validiteit = mate waarin onderzoeksbevindingen uit onderzoekssetting veralgemeend kunnen worden naar andere settings

kwalitatieve onderzoekers bespreken validiteit anders dan kwantitatieve onderzoekers:

- in kwalitatief onderzoek wordt validiteit meestal opgevat als mate waarmee de analyse past bij gegevens → focus op validiteit van de analyse (niet objectieve validiteit van een schaal of maatregel die gebruikt is)
- neiging om te veronderstellen dat kwalitatief onderzoek meer valide is (validiteit wordt minder in vraag gesteld) dan kwantitatief onderzoek
- betrouwbaarheid van de transcriptie t.o.v. originele bron kan worden beschouwd als indicatie van validiteit van transcriptie

validiteit van kwalitatieve studies hangt af van:

- triangulatie: verschillende dataverzamelmethodes zouden vergelijkbare resultaten moeten opleveren als ze valide beschouwd kunnen worden
→ *betekenissen/nut van triangulatie (uit box: key concepts: triangulatie)*
 - *gebruik van twee methodes stelt onderzoeker in staat om te weten of iets accuraat gemeten is (meer validiteit)*
 - *meerdere methodes biedt onderzoeker meerdere perspectieven op bestudeerde fenomeen (en fenomeen is zelf veelzijdig)*
- respondent validiteit of leden checken: mate waarin verklaring van onderzoeker overeenkomt met die van deelnemers in onderzoek
etnomethodologie: probeert betekenis van hoe gewone mensen sociale wereld zien te begrijpen
- duidelijke beschrijving/uitleg van betrokken methoden voor dataverzameling en –analyse
- reflexiviteit: gevoeligheid of bewust zijn van onderzoeker hoe ze manier van dataverzameling en –analyse kunnen beïnvloeden
- aandacht voor negatieve of afwijkende voorbeelden
- rijkheid aan details in data en analyse
- kwantitatieve technieken gebruiken waar passend

- openheid voor evaluatie
- coherentie met eerdere studies
- inzicht van participant in data

box: practical advice: geavanceerde kwaliteitsevaluatieschema voor kwalitatief onderzoek → ontwerp, steekproef, dataverzameling, ethiek, analyse, bevindingen, verslag, controleerbaarheid, reflexiviteit en neutraliteit

Betrouwbaarheid in kwalitatief onderzoek

test-hertest betrouwbaarheid: beoordeling van hoe stabiel of consistent scores op een meting zijn op verschillende momenten in de tijd

interne betrouwbaarheid: mate waarin verschillende items van meting hetzelfde meten

kwalitatieve onderzoekers zien data eerder als situatiegebonden, ze verwachten niet noodzakelijk data (die ze krijgen van individuen) te vinden die consistent is over onderzoekssituaties

H15: Ethiek en datamanagement in kwalitatief onderzoek

Heeft kwalitatief onderzoek ethiek nodig?

Onderzoeksethiek in kwalitatief onderzoek overlapt aanzienlijk met die voor kwantitatief onderzoek. Maar kwalitatieve psychologen oriënteren zich vaak anders t.o.v. hun subjecten, die meer vragen qua ethiek (vb. observaties vs. vragenlijst invullen).

Sommige kwalitatieve onderzoekers zijn geneigd hun onderzoek als ethisch en moreel beter te vinden dan dat van kwantitatieve psychologen.

kwalitatieve ethiek: neiging van kwalitatieve onderzoekers om hun onderzoek in overweldigende ethische termen te zien, bijna alsof ethische doelen doel van onderzoek zijn

ethische principes vereisen interpretatie in relatie tot detail van situatie, leidt soms tot dilemma's

Ontwikkeling van ethiek in psychologie

in nazi Duitsland veel onmenselijke medische experimenten → Nuremberg Code
meer focus voor ethiek in psychologie (American Psychological Association's ethical code),
ook over participanten misleiden in onderzoek (vb. Milgram)

Zware ethische overtredingen door onderzoekers brengt schande aan psychologie als beroep, niet alleen aan inbreukmakend onderzoeker

Algemene ethische principes voor kwalitatief onderzoek

APA stelt dat ethiek gebaseerd moet zijn op 5 verschillende geïntegreerde principes (zowel voor kwalitatief als kwantitatief onderzoek):

- A. weldadigheid en niet-schaden ('beneficence and nonmaleficence'):
 - werk van psychologen zou voordeel moeten zijn voor mensen die meewerken
 - vereiste dat psychologen moeten vermijden cliënten en participanten te schaden/benadelen
 - vb. gevangene interviewen en hij bekent nieuwe daad → doorgeven aan autoriteiten (want dan nadelig voor participant)?
- B. trouw en verantwoordelijkheid ('fidelity and responsibility'): van psychologen wordt verwacht:

- verantwoordelijkheid te dragen voor wat ze doen
 - zich te houden aan professioneel vastgelegde standaarden
 - duidelijk te maken dat ethiek rol speelt in alle aspecten van hun professionele activiteiten en cliënten e.a. informeren
- C. integriteit, incl. nauwkeurigheid, eerlijkheid en waarachtigheid ('integrity including accuracy, honesty and truthfulness')
- D. gerechtigheid – gelijkheid qua toegang tot psychologische voordelen ('justice – equality of access to psychology's benefits'): vb. psychologen moeten bewust zijn van hun feitelijke en potentiële persoonlijke vooringenomenheden/vooroordelen zodat alle personen eerlijk en juist behandeld worden in context van hun werk
- E. respect voor mensen hun rechten en waardigheid ('respect for people's rights and dignity'): privacy, geheimhouding/vertrouwelijkheid en zelfbeschikking/vrije wil zijn mensenrechten

box: illustrative research study: micro-ethiek in kwalitatief onderzoek: vast tussen onderzoeksparticipanten → vb. interview met twee personen in zorgrelatie (zieke en verzorger) → mogelijke ethische dilemma's:

- *belangenconflict: andere verwachtingen over onderzoek*
- *onbalans: onderzoeker kan voorkeur hebben voor visie van één van de participanten*
- *kant kiezen: onderzoeker wordt verwacht kant te kiezen (maar mag zeker niet gebeuren)*
- *indringing ('intrusion'): onderzoek met twee personen uit relatie/duo kan opdringeriger/indringender zijn dan met maar één persoon*
- *invloed: als eerste partner bepaald onderwerp aansnijdt, dan heeft dit invloed in hoe dingen verder lopen*
- *resultaten verspreiden: vb. als publiceren van wat gezegd dan weten partners van elkaar wat andere precies gezegd heeft (over hen)*

Ethische procedures in kwalitatief onderzoek

institutionele verheldering: meestal ligt verantwoordelijkheid voor goedkeuring te geven om onderzoek uit te voeren bij ethische commissie van institutie (vb. in scholen, ziekenhuizen, gevangenissen,...) → onderzoeker doet aanvraag:

- openheid over doel van onderzoek
- nauwkeurig in info die gegeven wordt

- duidelijk over welke bijdrage voor onderzoek
 - vermijden te misleiden
 - als veranderingen plaatsvinden, dan weer toestemming vragen
- screening vragenlijst over ethiek en als probleem dan gedetailleerde aanvraag doen bij commissie

‘informed consent’ bij verwerven van participanten: geen druk zetten op deelname en participanten moeten begrijpen wat deelname inhoudt

volgende dingen volstaan voor ‘informed consent’:

- nauwkeurige info over doel, procedures en duur
- begrijpen dat recht om niet deel te nemen of zich terug te trekken op elk moment
- weten wat gevolgen zijn van niet deelnemen (meestal geen gevolgen)
- weten wat mogelijke gevaren, onaangenaamheden,... zijn bij deelname
- evt. voordelen opsommen als deelnemen
- vertrouwelijkheid moet benadrukt worden (*box*): *bij focusgroepen bvb. moeilijker + hoe meer info over participant, hoe makkelijker die geïdentificeerd kan worden uit data*
- beloningen voor deelname van tevoren vermelden
- naam en contactgegevens van derde partij die toezicht heeft...
- *stemopnames of fotografische beelden (box): van op de hoogte zijn, tenzij in openbare ruimtes*

situaties wanneer geen ‘informed consent’ nodig (volgens APA):

- anonieme vragenlijsten of observaties in natuurlijke setting
- studie gebruikt gearriveerd materiaal, geen nieuwe dataverzameling
- studie omvat job of gelijkaardige organisatorische zaak
- onderzoek over onderwijspraktijken, lessenroosters,... in school
- als wet of institutionele reglementen geen ‘informed consent’ opleggen

informatieblad/studiebeschrijving: in alledaagse taal, info over betrokkenheid van participanten in onderzoek en mate van potentiële risico's bij deelname (zie p. 398)

toestemmingsformulier: verschillende statements over project en ethische regeling die participant ondertekent om toestemming te geven voor studie

juridisch en ethisch management van data: dingen uit ‘informed consent’ zijn ook belangrijk voor dataprotectie wetgeving (Data Protection Act) → vb. data moeten omgevormd worden als gepubliceerd

box: practical advice: hoe data anonimiseren

- “nieuwe naam” met evenveel letters en even gebruikelijk als originele naam
- zelfde geslacht en etniciteit (bij keuze naam) houden
- rekening houden met leeftijd, klasse en streek voor keuze naam
- meestal land mag zelfde vermeld worden, stad ook (ofwel vervangen met zelfde aantal letters)
- institutionele namen vervangen

wanneer mag misleiding/bedrog gebruikt worden:

- zeker niet als kans op fysieke pijn of emotionele angst
- evt. wel als mogelijk wetenschappelijke, educatieve of toegepaste waarde

onderzoek met ondergeschikten en relatief minder machtigen: vb. studenten verplichten deel te nemen voor credits

box: key concepts: *machtsrelaties in kwalitatieve interviews:*

- *interview machtsrelaties zijn asymmetrisch (onderzoeker is dominant)*
- *interviews zijn vooral éénrichtingsdialoog (onderzoeker vraagt enkel aan participant, en deze antwoordt alleen)*
- *instrumentaliteit van interview: interview om aan noden van onderzoeker te voldoen*
- *manipulatieve dialoog in interviews: vaak onderliggende bedoeling*
- *onderzoeker monopoliseert interpretatie: hij is verantwoordelijk voor interpretatie van data*

stimulatie/aanleiding om deelname aan te moedigen: geld, vergoedingen (vb. treinticket) of cadeautjes of professionele psychologische service

Debriefing als ethiek en methodologie

debriefing: naast ethische functie, stage waarin onderzoeker iets leert over onderzoek vanuit gezichtspunt van participant

Ethiek over verslag schrijven en publicatie

ethische standaarden in onderzoek rapporteren:

- verzinsels over data zijn ethisch verkeerd
- soms zal onderzoeker realiseren dat fouten in data-analyse die gepubliceerd zijn → proberen te verbeteren

plagiaat: als iemand werk van iemand anders overneemt zonder correcte erkenning van bron en het impresse geeft dat het hun eigen werk is

data beschikbaar maken voor verificatie/controle: zodra analyse van data gepubliceerd is, dan moet data beschikbaar gesteld worden voor check-up door zij die daar bekwaam voor zijn

gepast aanzien voor auteurschap van publicaties: moet starten bij persoon die meest bijgedragen heeft aan onderzoek en gaat tot persoon die minst (maar wel nog aanzienlijk genoeg) heeft bijgedragen

herhaalde publicatie van zelfde data: *box: practical advice: ethiek en kwalitatief onderzoek op internet:*

- *verificatie van identiteit van participant*
- *is internet publieke of private ruimte?*
- *geheimhouding*
- *'informed consent'*
- *debriefing procedures en internet*